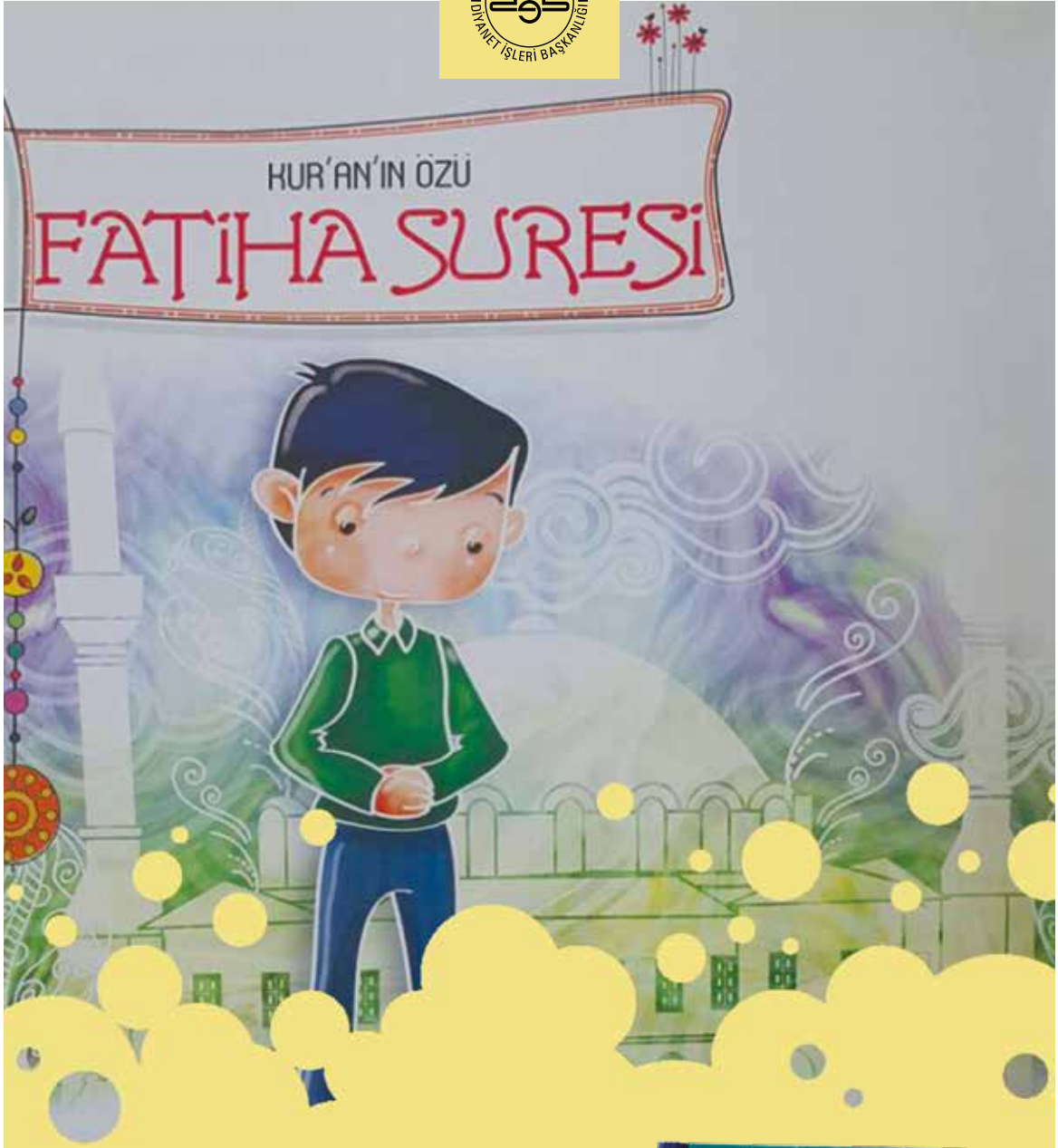

aile

DİYANET AYLIK DERGİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR | MAYIS 2018

TÜKETİRKEN **TÜKENMEK**

Kur'an-ı Kerim'deki Sureleri Tanıyalım

Kitapta Kur'an-ı Kerim'in genel özellikleri ve seçilen 14 surenin tanıtımına yer veriliyor. Alak suresi, Duha suresi, İhlas suresi, Yusuf suresi tanıtılan surelerden birkaçı. Surelerin içeriği hakkında bilgi veren bu çalışma, çocukların Kur'an-ı Kerim ve surelerle tanışmasına yardımcı olacak nitelikte.

Tüketirken Tükenmek

enab-ı Hak, bütün mevcudatı bir nizam üzere yaratmış, insanı varlığın emanetçisi kılmıştır. İncamımıza göre insanın dünya imtihanında vazifelerinden biri de eşyayı emanet bilmek, israftan uzak durmak ve harcamalarında mutedil davranmaktır. Bu konuda Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de "Yine o iyi kullar, harcama yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında mâkul bir dengeye göre olur." (Furkan, 25/67.) buyurmaktadır. Fakat zaman zaman insan bu imtihanda tökezlemekte, dengeyi gözetememektedir.

Modern çağ ile birlikte tüketim kontrol edilemez bir noktaya doğru hızla ilerledi; "tüketim çılgınlığı", "İhtiyaç odaklı değil, istek odaklı satın alma" gibi tanımlamalarla sıkça karşılaşır olduk. Aile Dergisi olarak bu ay pencerimizde kontrolsüz tüketimin yarattığı sorunlara değinmek ve çözüm önerileri sunmak için "Tüketirken Tükenmek" meselesini konu edindik. Meral Günel, insanların ihtiyaç odaklı alışveriş yapmasının ne denli önemli olduğunu vurguladığı yazısında, "modernleştirilmiş yoksulluk"tan kurtulma çarelerini ele aldı.

"Aile-ce" köşemizde Gülsüm Karapınar, "Ortam Sanal Tehlike Gerçek" başlıklı yazısı ile çocuklarımızın ve gençlerimizin sanal âlemde karşılaşabilecekleri problemleri ve bu problemlerin çözümüne dair önerileri anlattı. Karapınar, çocuklarımızı sokaktaki yabancılara karşı koruduğumuz kadar bu yapay dünyada da korumamız gerekliliğinin altını çizdi.

Bu ay, on bir ayın sultanı olan Ramazan ayı. Rahmet, bereket ve bağışlanma mevsimi olan Ramazan ayını Zuhal Erol, nostaljik bir dille işledi ve "Ah Çocuk Oruçlarım" yazısıyla hepimizi çocukluğumuza götürdü. "Biz Bize" köşesinde Süreyya Meriç, her ramazan hayatı tatlandırmak ve merhametle yoğurmak, salih amellere yeni yollar bulmak mümkün dedi; "Ramazan Deyince".

Dergimizde aylık söyleşimizi Türkiye Diyanet Vakfı'nca düzenlenen IV. Uluslararası İyilik Ödülleri kapsamında "İyilik Ödülü"ne layık görülen Amerikalı din kardeşimiz Muhammed Bzeek ile gerçekleştirdik. Bzeek'in her insanın kolaylıkla kaldıramayacağı bir yükün altına girerek ölümcül hastalıklara yakalanan çocukları sahiplenme hikâyesini kendisinden dinledik.

"Yolgezerin Notları"nın bu ayki durağı "Uluabat Gölü ve Gölyazı". Seher Meriç tarafından kaleme alınan bu güzel köşede, bir doğa harikası olan Uluabat Gölü'nü, Halilbey Adası'nı ve Gölyazı Beldesi'ni sizlerle buluşturduk.

Dergimiz bu ay da dopdolu bir içerikle karşınızda. "Kahve Molası", "Kalbe Dokunan Hikâyeler", "Ters Köşe", "Bakış Açısı" ve ismini sayamadığımız diğer köşelerimizde birbirinden kıymetli yazılar yer aldı.

Sizleri dergimizle baş başa bırakırken başı rahmet, ortası merhamet sonu mağfiret olan Ramazan-ı şerifinizi tebrik ediyor; bu mübarek ayın âlem-i İslam'a ve tüm dünyaya huzur ve esenlik getirmesini Yüce Allah'tan niyaz ediyorum.

İÇİNDEKİLER

36 MUHAMMED BZEEK İLE "İYİLİK" ÜZERİNE...

Sevmek, sevilme, güven duygusunu yaşamak, bir aileye sahip olmak herkesin hakkı; en çok da çocukların. Ama ne yazık ki bu çocukları dünyaya getiren anne babaları ya uyuşturucu bağımlısı ya çok ilgisiz ya da onları terk edip gitmiş. Hatta öyle çocuklar var ki onlara bir isim bile konmamış.

10 KAHVE MOLASI Esma Türkseven

12 ORTAM SANAL TEHLİKE GERÇEK Gülsüm Karapınar

16 "İYİ Kİ AHİRET VAR" Betül Şatır

20 AH ÇOCUK ORUÇLARIM! Zuhal Erol

04

PENCERE Meral Günel

TÜKETİRKEN TÜKENMEK

İnsana sahip olduğu, harcıyıp tükettiği, kısmen de teşhir ettiği nesneler üzerinden değer biçen modern hayatın algı bombardımanı o kadar güçlendi ki artık, tüketimle meşgul olmayan, bir şeye sahip olduğunda yaşayacağı hazzı çok da önemsemeyen insanlar gündem dışı kalıyor, toplumda değer ve ilgi görmüyor, marjinal sayılıyorlar.

24 HERKESİN GÜRÜLTÜSÜ Dr. Hafsa Fidan Vidinli

26 RAMAZAN DEYİNCE... Süreyya Meriç

28 ÇOCUKLARI DA VURURLARI! Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu

32 PAPATYA MEVSİMİ Eda Saklı Köksal

34 HÜZÜN YILLARI Handan Erdoğan

40 BEN BİLİYORUM! Beyza Sena Bağcı

42 ULUABAT GÖLÜ VE GÖLYAZI Seher Meriç

46 KİTAP VE HAYAT Montaigne

47 GENÇLERLE BAŞ BAŞA Mahir Kılınç

**48 ALO ALO MUHTEREM SAMİİN!
ŞİMDİ REKLAMLAR**

Ayşegül Gürbüz

50 VATANIN HARİM-İ İSMETİ

Nermin Taylan

52 SEVGİYLE NAZAR ETMEK

Cânân Cehri Akyol

**54 İSLAM'I İLK KABUL
EDENLERDEN SA'D B. EBÛ
VAKKAS (R.A.)**

Doç. Dr. Salih Kesgin

56 İDRAR YOLU ENFEKSİYONU

Dr. Ayşe F. Tuncel

58 KIRKAMBAR

Murat Öztürk

60 AKLİYAT

Zeynel Özyurt

62 BULMACA

Ali Osmanoğlu

64 FOTOĞRAFİN ANLATTIKLARI

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Fatih KURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Dr. Elif ARSLAN

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu

Bünyamin KAHRAMAN

Yayın Koordinatörleri

Muhammed Kâmil YAYKAN

Esmâ TÜRKSEVEN

Sema BAYAR

Tashi

Muhammed Kâmil YAYKAN

Arşiv

Ali Duran DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım

Even Medya

www.evenmedya.com

Baskı

Çağlayan A.Ş.

Tel: 0232 274 22 15

Abone İşleri

Tel : 0312 295 71 96-97

Faks: 0312 285 18 54

e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0312 295 86 61-62

Faks: 0312 295 61 92

ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

"Bunca var-
lık var iken,
gitmez gö-
nül darlığı"

Yunus Emre

PENCERE

Tüketirken tükenmek

MERAL GÜNEL

İstanbul Maltepe Vaizi

İnsana sahip olduğu, harcıyıp tükettiği, kısmen de teşhir ettiği nesneler üzerinden değer biçen modern hayatın algı bombardımanı o kadar güçlendi ki artık, tüketimle meşgul olmayan, bir şeylere sahip olduğunda yaşayacağı hazzı çok da önemsemeyen insanlar gündem dışı kalıyor, toplumda değer ve ilgi görmüyor, marjinal sayılıyorlar.

Zaman değişse de insanın hayata ve kendine bakışı temelde değişmiyor. Nasreddin Hoca'ya "Ye kürküm ye." dedirten saik; nasıl ki niceliğin, niteliğin önüne geçmesi olarak okunuyorsa bugün de yaşadığımız hayat bize aynı okumayı yaptırabiliyor. Yollarımız "Allah bilsin"den "Kullar görsün"e çalkalı yönümüzü kaybettik. Hayatımıza anlam katacak nitelikleri arayışımız bundan.

Modern hayat; insanın ömrü boyunca peşinden koşup durduğu "anlam"ı, ait olduğu kültür ve kimliğinden (ç)aldı. İnsanı iç huzura erdiren paylaşma, kanaat gibi erdemler; aç gözlülük, ihtiras ve hasedin kurbanı oldular. İnsanlardan ve ilişkilerden güç alarak kendine alan açamayan insan, sahip olduğu "şey"ler üzerinden kendini yeniden inşa etmeye çaballıyor. Aile ve sosyal çevrenin koruyucu şemsiyesi, zihin kodlarımıza bir tür baskı merkezi olarak işlenince hışımla bir tarafa atıldı. Sonuç: Giderek yalnızlığa gömülen insanlık.

İnsanın kemalat yolculuğunu "olma" olarak nitelendiren psikologlar, sahip olunanlar üzerinden kendini tanımlamaya çabalamanın ayaklarımıza takılan prangalar olduğunu da ifade ediyorlar. İnsanlar birbirlerinin ne bildiğine ve ne olduğuna değil nelere sahip olduğuna, nerede vakit geçirdiğine bakıyorlar artık. Bilgi ve değer üreten, kendisi ve toplumla

ilişkilerini de bu damardan besleyen insanlar giderek azaldı. Şimdilerde kimlik ve aidiyet; insanın neleri, nasıl, nerede, kimlerle tükettiği üzerine bina ediliyor. Sosyal medya bu işin vitrini olmayı çoktan üstlenmiş durumda.

İnsana sahip olduğu, harcıyıp tükettiği, kısmen de teşhir ettiği nesneler üzerinden değer biçen modern hayatın algı bombardımanı o kadar güçlendi ki artık, tüketimle meşgul olmayan, bir şeylere sahip olduğunda yaşayacağı hazzı çok da önemsemeyen insanlar gündem dışı kalıyor, toplumda değer ve ilgi görmüyor, marjinal sayılıyorlar.

Oysa burada asıl güçlenen, giderek yalnızlaşan ve kendine yabancılaşan insanın trajedisinden beslenen, kendi cebini doldurabilmek için de bu acıyı besleyen kapitalizm oluyor. Onun gözünde artık hepimiz potansiyel müşteriye dönmüş durumdayız.

ALGI YANILSAMASI: İHTİYAÇ MI? İSTEK Mİ?

Bilişsel sistemimiz üzerine yapılan çalışmalar; insanın zaman zaman içinde bulunduğu duruma ilişkin ipuçlarını farklı okuyabildiğini, dolayısıyla algılama ve yorumlamalarda yanılsamalar yaşayabileceğini göstermektedir. Bunlara bir de içinde bulunduğumuz duygu durumunun verileri eklenince bazen somut koşulları yeterince objektif değerlendirememek doğal karşılanabilir. Burada dikkate değer olan husus pazarlama ve tüketim endüstrisinin; psikolojinin düşünce,

duygu ve davranış arasındaki döngüsel ilişki konusunda yaptığı çalışmalarından ustaca yararlanmasıdır. Bir ürünü pazarlarken bazen zihinlere onun reel bir ihtiyaç olduğu, çoğunlukla da duygulara "ona sahip olduğunda kendini ne kadar mutlu, doygun, huzurlu, güzel vs. hissedeceği" empoze edilir. "Tüketimde duygunun bir gramı gerçeğin bin tonuna eşittir." söylemine yaslanan medyanın ve popüler kültürün etkisiyle de "irasyonel tüketici" tipine dönüşürüz farkına varmadan. Böylelikle, imal edilmiş arzular bizi gerçekten ihtiyacımız olmadığı hâlde sahip olmaya sevk edildiğimiz şeyleri "ister" hâle getirir. Normalde ihtiyaç duymadığımız, hatta satın aldıktan sonra pişman olacağımız lüzumsuz şeyle-

ri satın alırken aslında elde ettiğimiz şey; bir mal değil anlık haz ve anlamını yitirmiş bir deneyimdir. Biz kendi seçimlerimizle davranışlarımıza yön verdiğimiz düşünürken edilgin ve tatminsiz bir şekilde, pazarlama ve reklamcılık sektörünün açık hedefi hâline gelmiştir bile.

İnsanlar; endüstriyel büyümenin ortaya çıkardığı bu "modernleştirilmiş yoksulluk"un pençesinde acıyla kıvranıyor, özerk biçimde hareket etme yetilerini kaybediyor. Kendine özgü seçimleri ve beğenileri olan, değerleriyle barışık, özgüveni yerinde, elde mevcut olanı en verimli şekilde kullanmayı kendi iradesiyle seçen kişiler olma becerisi giderek yok oluyor. Birer tüketim obezi hâline dönüşen

Bir ürünü pazarlarken bazen zihinlere onun reel bir ihtiyaç olduğu, çoğunlukla da duygulara "ona sahip olduğunda kendini ne kadar mutlu, doygun, huzurlu, güzel vs. hissedeceği" empoze edilir.

modern insan, giderek kendini tüketiyor.

NE YAPIYORUZ?

Metropol hayatın getirdiği yalnızlık ve yabancılaşmayla başa çıkmanın, kendini bir sosyal statü ve gruba ait hissetmenin sancısıyla ruhlarda oluşan boşluklar; nesnelerle doldurulmaya çalışılır. Birlikte yeterince zaman geçirilemeyen eş, akraba ve çocuklarla ilişkileri; değerlerimizin nesnelere aktarıldığı tüketim istasyonlarında çeşitli temalı günler ve yıl dönümleriyle telafi çabasına gireriz. Nesnelerle mutlu olmaya çalışmanın kısır döngüsü de böylece başlar: İhmal edilen ilişkileri nesnelerle telafi etmek, nesnelere sahip olabilmek için çok çalışmak, yoğun çalışırken ilişkileri ihmal etmek...

BANA NEREDEN ALIŞVERİŞ YAPTIĞINI SÖYLE, SANA KİM OLDUĞUNU SÖYLEYİYİM

Günümüzde tüketim biçimi, kişilerin temel ihtiyaçlarının giderilmesinden çok, diğer insanlarla sözlü ya da sözsüz bir iletişim kurma yolu hâline geldi. Kişinin toplum içindeki konumu, tüketebildikleriyle ölçülmekte. Alışverişten dönerken X markasının poşetini taşımak bile kendini ayrıcalıklı hissettirebiliyor insana.

Tüketimin insan hayatındaki rolünü inceleyen sosyologlara göre tüketim, "Ben kimim?" ve "Ne kadar değerliyim?" demenin yeni bir yoludur. Bu durumda tüketim, özellikle de "göze çarpan" tüketim, bir "statü sembolleri" sistemi olarak hizmet eder. Tüketilen şey kişinin statüsüne ait bir sembol vazifesi görür.

Fransız sosyolog Baudrillard, tüketicilerin örneğin giyim eşyası, gıda, takı, mobilya ya da bir eğlence tarzını; kim olduklarıyla ilgili zaten var olan duygularını dışa vurmak için satın almadıklarını öne sürer. Aksine insanlar, kimlik duygu-

larını, bu satın aldıkları şeyler aracılığıyla oluşturmaktadır. Örneğin, modern ve postmodern kapitalizmde bir insan kendiliğinden "yakışıklı bir erkek" olamaz. İnsanlar, kendi kimliklerini oluşturmalarına yardımcı olacaklarını düşündükleri malları tüketerek, olmayı arzu ettikleri varlık gibi olmaya ve kendileriyle ilgili bu imajı, bu kimliği sürdürmeye çalışırlar. Giysiler, parfümler, otomobiller, yiyecek ve içeceklerin hepsi; bu süreçte rol oynayabilecek şeylerdir.

Bir tüketim metası olarak imajları üretip pazarlayan kitle iletişim araçları büyük bir hoparlör gibi yayın yaparak bölge, dil, din farkı gibi engelleri aşıp toplumda geçerli ve yaygın olan imajların standartlaşmasını sağlarlar. Açık tavsiyeden hoşlanmayan insan, özellikle reklamlar yoluyla bilinç dışına yüklenilen bu "ideal"lerle kendi "sıradan" hayat ve kişiliğini kıyaslamaya başlar. Var olana şükredebilme ve kanaatkârlık, göz tokluğu gibi bizi biz yapan değerlerimiz ilk yarayı bu kıyaslamalardan alır.

Sürekli memnuniyetsizlik, başkalarında olana gözünü dikme ve haset, üzerinde durmaya çalıştığımız zeminin altını oyar. İçine düşülen boşluk George Ritzer'in "tüketim katedralleri" olarak tanımladığı AVM'lerde giderilmeye çalışılır. Evlerimize bereketiyle gelmesi gereken misafirler bile artık bu mekânlarda ağırlanır.

Bir'den Çok'a: İsrafa Giden Yol

Diderot, 1772 yılında yazdığı "Eski Sabahlığımdan Ayrılmanın Pişmanlıkları" başlıklı makalesinde bir arkadaşının kendisine yeni bir sabahlık hediye ettiğinden söz eder. Bu yeni sabahlığın kendisini, odasındaki her şeyi değiştirmeye nasıl da mecbur ettiğini anlatır:

"Böyle güzel ve şık bir sabahlığa ona uyum sağlayacak yeni bir çalışma masası yakıştırdı. Yeni masa; kitap kutu-

sunun, sandalyelerin, duvar halısının ve odadaki diğer eşyaların benzer biçimde bütünlük ve uyum sağlayacak biçimde değiştirilmesini gerektirdi. Yeni sabahlık, bir anda çalışma odamdaki her şeyin eski püskü görünmesine neden olmuştu ve yenileriyle değiştirilmeliydi. Hâlbuki arkadaşım, bu hediyeyi vermemiş olsaydı odanın değiştirilmesine de gerek kalmayacaktı." Bu hikâye hepimize tanıdık geliyor değil mi?

GERÇEKTE TÜKETTİĞİMİZ NE?

Tüketim kültürü kendini sadece mal/eşya bazında göstermiyor. Hızlı, özensiz ve çabuk tüketime dayalı yaşam içerisinde çabuk tüketilen cümleler ile konuşan ve yazışan, sürekli koşuşturan bir topluma dönüşüyoruz. Yavaş oldukları için yaşlılar bile daha az önemseniyor. Çocuklarımıza en çok, daha hızlı hareket etmelerini söylüyoruz.

Zihin ve kültür dünyamızı nakış nakış işlemesi gereken kitap veya makaleler bile özenle yazıl(a)mıyor, yazılanlar da baştan sona okunmuyor. Atlayarak gözden geçiriliyor. Okunanın sadece özeti anlaşılma çabasıyla. Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olma "in", derinlemesine çabalar "out" olmuş durumda. Herkes 'hap' şeklinde verilen bilgiler peşinde.

Artık evliliği sürdürebilmek için uğraşmak, çaba sarf etmek yerine kolayca boşanma kararı alınabiliyor. Boşanma kararı veren çiftlerin birçoğu, ilişkilerini onarmak yerine "İnceldiği yerden kopsun" mantığıyla hareket ediyor. Sevgiyi, merhameti, emeği küçümseyen, şişirilmiş ego-ların güdülemesiyle özünde mevcut iyiliğe yüz vermeyen insan; mutluluk ve huzuru hep kendi dışındaki şartlara bağlayarak âdeta kendinden kaçıyor. "Mutluluk kişinin, kendinden daha büyük bir davaya kişisel adanışının amaçlanmayan bir yan etkisi olarak oluşmalı." diyen Victor Frankl gibi düşünen

Ailesinin nafakasını temin edemeyenlerin, mesele cep telefonunda bir üst modele sahip olmaya çabalaması bizi düşündürmeli.

neredeyse yok artık. Mobilitize olmuş ilişkilerde vefa, sadakat ve güven kendine yer bulamıyor.

EŞYADAN AZAT OLMAK

İnancımıza göre insan; emrine amade kılınan kâinata, emanet gözüyle bakmalıdır. Kendi bedeni dâhil bütün varlık âlemi Allah'ındır (Yasin, 36/83; Mülk, 67/1.). İnsanın dünyadaki serüveni yeryüzünü imar etmek, hakkı ve adaleti yeryüzüne hâkim kılmak üzere takdir edilmiştir.

Sadece bedensel varoluşu bakımından tabiata/eşyaya bağımlı olması gereken in-

san, ruhunun bekası için aslında "eşya"dan azat olmaya muhtaçtır. Yanlış anlaşılmasın, mal mülk sahibi olmayı kötölemek değil kastımız. Malın bizatihi kendisi hayır ya da şer olmaz. Mesele, kişinin malın emrinde değil malın kişinin emrinde olmasıdır.

Hayatın realitesine göz kapamaya asla izin vermeyen bir dinin mensubuyuz. Tüketimin, harcamanın bizatihi kendisini kötölemek akıl dışılık olur. Tüm yazı boyunca yergi içeren cümleler, tabiat ve eşyaya bakışımızda zihinlerde yaşanan dönüşüme ilişkindir. Biliyoruz ki insanın kendi hayatyeti, aile efradının iş ve ibatesi, toplumsal gelişmişlik düzeyinin artması için yapması gereken hatta yapmadığında sorumlu olacağı harcamalar vardır. Bunların bir kısmı nafaka yükümlülüğü başlığı altında fıkıh kitaplarında yer alır. Allah Teâlâ, meseleye sadece yükümlülük çerçevesinden bakmamızı da istemez; en yakınlarından başlayarak insana yapılan her maddi/manevi ikramı bir'den yedi yüze ulaşan bir geri dönüşle ödüllendireceğini ilan eder (Bakara, 2/261.).

Harcamalar konusunda müminlere önemli bir kıstas ve "vasat ümmet" olmanın bir alameti olarak itidal emredilir: "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır." (Furkan, 25/67.).

Ulemanın, insan ihtiyaçlarını öncelik sıralamasına tabi tutarak zarûriyyât, hâciyat ve

Sınırsız Tüketimin Ağır Bedeli

"Tüketim için kullanılan geniş kaynakların birçoğu sürdürülebilir düzeylerin çok üzerinde kullanılıyor. Son 50 yıl içinde dünya genelindeki içme suyu tüketimi üç kat, fosil yakıt tüketimi de beş kat arttı. Kuzey Çin'deki yer altı suyu seviyelerinden Kuzey Atlantik'teki balık tarlalarına kadar bütün yenilenebilir kaynaklar tehlike altında. Sürekli artan tüketimin yarattığı kirlilik, kaynaklardaki bozulmalar giderek çoğalıyor. Bunun bedeli yalnızca mahvolmuş ekosistemlerde değil, özellikle en yoksul kesimdeki hastalıklarda ve sefalette de görülüyor. Fosil yakıt tüketimindeki artıştan dolayı atmosferde biriken milyarlarca ton karbondioksit de iklim değişimleri hâline dönüşerek bu bedeli tüm dünyaya ödetiyor."

tahsîniyyât şeklinde sıralamasının ne anlama geldiğini doğru okumamız gerekir. Ailesinin nafakasını temin edemeyenlerin, mesela cep telefonunda bir üst modele sahip olmaya çabalaması; çocuğunun eğitim ve sanat çalışmalarına harcama yaparken eli titreyenlerin, kendini iyi hissetmek için eşyalarını değiştirmeyi kendine dert edinmesi bizi düşündürmeli.

Tıpkı şu bilgilerin bizi düşündürmesi gerektiği gibi: "Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2007-2017 yıllarında ithal edilen cep telefonları için 23 milyar 708 mil-

yon 146 bin 266 dolar ödendi. Bu rakam, maliyeti 4 milyar dolar olarak belirlenen Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nün 6 katı oldu."

HER ŞEY BİTTİ Mİ?

Tüm bu olumsuzluklarla sonuna kadar mücadele etmeyen birey; giderek kendine ait aklı, iç özgürlüğü ve kişisel değerleri olan bir varlık olma duygusunu yitirir. İnsanı insan yapan iradi güç, yani bütün koşullar altında insanın kendi tutumunu belirleme gücü var oldukça insan küllerinden yeniden doğmayı başarabilir. Yol haritamız belli: Sınırsızca, hesapsızca

tüketerek var olabileceğimizi dikte eden anlayışa karşı koymak, hayır diyebilmek.

Şuara, 26/151-152: "Yeryüzünde düzeni bozan ama düzeltmeye yanaşmayan aşırıların istediklerini yapmayın."

Kehf, 18/28: "Rızasını dileyerek sabah akşam Rablerine dua edenlerle olmak için elinden gelen çabayı göster. Dünya hayatının çekiciliğine meylederek gözlerini onlardan çevirme! Bizi anmaktan kalbini gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme!"

Harcamalar konusunda müminlere önemli bir kıstas ve "vasat ümmet" olmanın bir alâmeti olarak itidal emredilir: "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır."

NELER OLUYOR HAYATTA?

Plastikler Hayatımızı Ele Geçiriyor!

Okyanus ve denizlerde, 100 ila 150 milyon ton plastik çöpün yüzdüğü tahmin ediliyor. Bu çöpler, deniz canlıları açısından dramatik sonuçlar doğuruyor. Deniz canlıları, parçalanan plastik parçalarını yediklerinde sindirim sistemleri tıkanıyor, başka bir şey yiyemedikleri için de açlıktan ölüyorlar. Denizlerdeki plastik poşet ve özellikle peeling ürünlerindeki ufak plastik parçacıkları, planktonlar tarafından tüketiliyor. Böylece plastik maddeler küçük organizmalar vasıtasıyla besin zincirinin tamamına yayılmış oluyor. Bu da demek oluyor ki çöp diye attığımız plastikleri en nihayetinde yine kendimiz yiyoruz!

TAVAN ARASI

1766 Büyük İstanbul Depremi

22 Mayıs 1766'da 6,9 şiddetinde gerçekleşen Büyük İstanbul Depremi, İzmit'ten Tekirdağ'a kadar uzanan geniş bir alanda etkili olmuş ve 4.000'den fazla kişinin ölümüne yol açmıştır. Depremde Marmara Denizi'ndeki küçük adacıklar yarı yarıya sular altında kalmış; Tsunami dalgaları, limanları kullanılamayacak hâle getirmiştir. Topkapı Sarayı, Yedikule, Edirnekapi, şehir surları, Fatih Sultan Mehmet Camii ve Külliyesi'nde büyük hasarlar gözlenmiştir. Yaklaşık iki ay sonra Midilli'den Kayseri'ye kadar uzanan geniş bir bölgeden inşaat malzemeleri ve bina ustaları getirilerek yapım-onarım çalışmaları başlatılmış, birçok kamu binası yıkılarak yeniden yapılmıştır.

DAĞARCİK

Çizmeyi Aşma!

Paris'te bir resim sergisinde, bir şövalye tablosunu uzun uzun inceledikten sonra beğenmediğini ifade edecek şekilde başını sallayan biri, ressamın dikkatini çeker:

- Bu tablo ile çok ilgilendiğiniz belli oluyor.
- Evet, şövalyenin çizmesindeki kıvrımlarda hatalar var.
- Peki, nasıl anladınız?

- Ben kunduracıyım, çizme dikerim.

Ressam hemen adamın tarif ettiği biçimde çizmeyi düzeltir, eskisinden daha iyi olduğunu görünce de adama teşekkür eder. Fakat adam bu kez şövalyenin pantolonunda ve kemerinde de hatalar olduğunu belirtince ressam dayanamaz:

- Bak dostum, sen kunduracısın, çizmeyi aşma!

BİLİM İÇİNDE BİLİM

Koruyucu Kask: Bingıldak

Bingıldak, kafa kemiklerinin birleşme noktalarının arasındaki bağ dokudan oluşmuş bölgedir. Doğum esnasında bebeğin doğum kanalından kolayca geçmesine ve beyninin rahatça büyümesine olanak sağlamak gibi iki önemli görevi vardır. Bebeklerin beyni ilk iki yıl çok hızlı büyür ve kafa kemiklerinin büyümesi bu hıza uyum sağlayamaz. Kafa kemiklerinin ayrık ve yumuşak olması bu büyümeye imkân tanır. Zira beynin gelişmemesi durumunda zekâ geriliği ortaya çıkabilir. Zarar verme korkusuyla dokunulmaması gereken bir bölge olarak görülen bingıldak, sanılanın aksine son derece sağlamdır ve çok sert bir darbe almadıkça zarar görmez.

KISA KISA

Koloni Arası Dayanışma

Karıncalar, kolonileri sular altında kaldığında bir araya gelerek suyun üzerinde âdeta etten duvar örerler. Koloninin büyük bir kısmı, kraliçe ve larvaların barınabileceği bir adacık oluşturmak için kenetlenir. Bu adacık yeni bir kara parçası bulunana kadar bütün koloniyi suyun üstünde taşır.

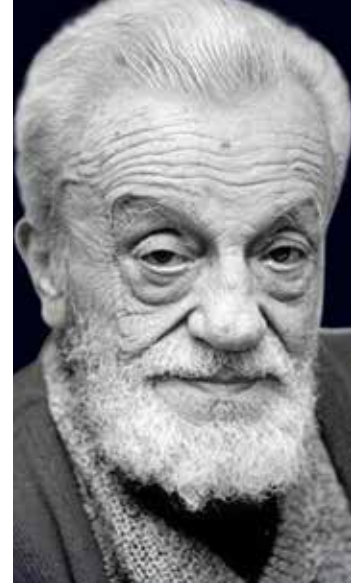

Su Döngüsü

Yeryüzünün dörtte üçü sularla kaplıdır. Ancak su sadece yüzeyde bulunmaz. Yerkabuğu ile çekirdek arasında da fazla miktarda su olduğu biliniyor. Eğer tektonik hareketler sırasında derinlere sızan su, volkanik hareketler sayesinde tekrar yüzeye dönmeseydi Dünya'daki okyanuslar kısa süre için de yok olur ve yaşam sona ererdi.

PORTRE

Bedeli Ödenmiş Bir Hayat: Necip Fazıl Kısakürek

"Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum / Gökyüzünden habersiz, uçurtma uçurmuşum..."

Hayatının ilk otuz yılını sadece iki mısrayla açıklar Necip Fazıl. Peş peşe gelen kayıplar sonucu yaşadığı boşluk... Fakat ne eğlence ne şöhret ne de para... Hiçbir şey içindeki boşluğu doldurmaya yetmez ta ki 1934 yılına kadar...

"Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış; / Marifet bu! Gerisi yalnız çelik çomakmış..." der ve gördüğü ışığın peşinden gider.

Kırk yılı aşan mücadelesinde düştüğü "Kaldırımlar"dan kalkmayı başarır, çektiği "Çile"lere "Sabır" demeyi ilke edinir, şuurlu bir nesil için hayatını tüketir ve 25 Mayıs 1983'te Serdengeçti'nin ifadesiyle doldurulacak bir boşluk dahi bırakmadan "Sonsuz Sefer"ine çıkar.

ortam sanal TEHLİKE GERÇEK

GÜLSÜM KARAPINAR

Halkla İlişkiler ve İletişim Uzmanı

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte "sokakta oynayan çocuklar" devri kapandı, sanal ortamda kendi "sanal sokaklarını" kuran çocuklar devri başladı. Artık ebeveynler olarak uyarı dilimizi de teknolojiyle birlikte güncellememiz gerekiyor. Eskiden anne babalarımız, bizleri sokaktaki tehlikelere karşı ikaz ederdi; bizler ise buna ek olarak çocuklarımızı sanal dünyanın tehlikelerine

karşı uyarmak zorundayız. Çünkü "sanal sokaklar"a da en az gerçek hayattakilere olduğu kadar dikkat etmek gerek. Tanımadığı insanlarla yazışan, konuşan çocuklarımız; kimi zaman tehdit, taciz ve zorbalıkla karşı karşıya kalabiliyor.

On yaşındaki bir çocuk, basit bir bilgisayar oyunu oynarken birden ekrana düşen gayri ahlaki bir yazıyla ya da görselle karşılaşabili-

Çocuklarımızı sanal dünyanın tehlikelerine karşı uyarmak zorundayız. Çünkü "sanal sokaklar"a da en az gerçek hayattakilere olduğu kadar dikkat etmek gerek.

yor. Yaşıtı zannederek bilgisayar kanalıyla iletişime geçtiği kişi, pedofili hastası bir yetişkin çıkabiliyor. Çocuklarımız sanal ortamda konuştukları kişinin beyanına öylesine güveniyorlar ki en özel bilgilerini dahi çekinmeden paylaşıyorlar. İşte böyle bir "kurtlar sofrası"nda onları yalnız ve savunmasız bırakmamamız gerekiyor. Bahsi geçen bu "kurtlar sofrası"nın merkezinde ise sanal oyunlar yer alıyor. Kötü

niyetli insanlar; çocuklara bu oyunlar aracılığıyla ulaşıyor, telefon numaralarından ev adreslerine kadar elde ettikleri bilgiler sayesinde, çeşitli yönlendirmelerle istediklerini yapıyorlar.

SANAL SULARDAKİ GİZLİ TEHLİKE

Sanal oyunlar içerisinde öyle bir oyun var ki "oyun" nitelemesi bile masumlaştırmak anlamına geliyor. Adı "Mavi Balina". Oyun, 50 gün boyunca kurbanlardan el bileklerine ya da bacaklarına jilette bir balina kazımasından tren raylarında gezinmesine kadar giderek korkunç hâle gelen 50 görevden oluşuyor. 49 görev boyunca kendilerine psikolojik ve fiziki zararlar verilerek hayattan koparılan gençler, 50. gün "balina" olmayı kabul ederek intihar ediyor.

Oyunu oynamak isteyen kişilere, sözde oyunun yöneticisi görünümündeki internet korsanları tarafından virüs içerikli bir link gönderiliyor. Gönderilen bu linkle kişisel bilgileri "Phishing" (yemleme) yoluyla çalınan gençler; yakın çevrelerindeki kişilerle ilgili tehdit, şantaj ve siber zorbalığa maruz kalıyorlar. Oyunu yönetenler, ergenlik çağındaki gençlerin alışkanlıklarını ve psikolojilerini iyi biliyorlar. Kızlar fiziki, erkekler karakteristik özellikleriyle yetersiz olduklarına ikna edilerek başka bir evrende, başka bir boyutta "seçilmiş kişiler" olacaklarına inandırılıyor ve bu gençlere "Öl, nasıl olsa yeniden doğacaksın." telkini yapıyor.

SANAL SAVAŞ

UNICEF raporuna göre her gün 175 binden fazla çocuk internetle tanışıyor. Dijital erişim, çocuklara bazı yararlar ve fırsatlar sunduğu gibi bir dizi risk ve sakıncayı da beraberinde getiriyor. Dünyanın dört bir tarafında devam eden savaşlarda ilk hedef olarak seçilen, kalkan olarak kullanılan, öldürülen, sakat bırakılan, tecavüze uğrayan, köleleştirilen çocuklar için çözüm üretmeye çalışan kuruluşlar; sıra çocukları dijital dünyanın tehlikelerinden korumaya, gelince maalesef aynı eforu sergilemiyor.

UNICEF raporuna göre her gün 175 binden fazla çocuk internetle tanışıyor. Dijital erişim, çocuklara bazı yararlar ve fırsatlar sunduğu gibi bir dizi risk ve sakıncayı da beraberinde getiriyor.

Oysa sanal savaş mağduru olan binlerce çocuk var. Mesela, dünyada 19 milyon, Türkiye'de ise yüz binlerin katıldığı savaş oyunlarından sadece biri "CS GO". Öldürülen adam sayısı ve galip gelinen oyun başına kazanılan sanal paralarla, silahlar ve bıçaklar modifiye edilebiliyor. İsteyen bu silahları başka kullanıcılara gerçek paralar karşılığında satabiliyor.

Asıl tehlike ise CS GO'da kullanılan sanal bıçakların gerçeklerinin yapıp satılmaya başlamasıyla ortaya çıkıyor. Instagram hesabından "CS GO bıçakları paslanmaz çelikten ve kesici" şeklinde tanııtım yapan şirket, "gerçek" bıçakları kargoyla çocuklara gönderiyor!

ONLİNE OYUNDA ÇOCUK İSTİSMARI

Sanal dünyadaki bir başka tehlike ise Facebook üzerinden oynanan, yaklaşık 500.000 abonesi olan Avatara isimli oyun. Yaş sınırlaması olmadan giriş yapılan oyunda kendilerini, karşılarındaki çocukla yaşıt olarak tanıtan kullanıcılar, ebeveynlerinin evde olup olmadığını sorguladıktan sonra çocuklarla cinsel içerikli diyaloglarda bulunuyor. Bizler, çocuğum yalnızca bilgisayarda oyun oynuyor diye düşünüp ekran karşısında kahvemizi yudumlarken kötü niyetli şahıslar çocuklarımızı sanal partilerine davet ediyor. Bizler, çocuk yaşta evliliğe engel olmak için çareler ararken çocuklarımız sanal ortamda doğrudan "Benimle evlenir misin?" sorusuna muhatap

On yaşındaki bir çocuk, basit bir bilgisayar oyunu oynarken birden ekrana düşen gayrı ahlaki bir yazıyla ya da görselle karşılaşabiliyor. Yaşıtı zannederek bilgisayar kanalıyla iletişime geçtiği kişi, pedofili hastası bir yetişkin çıkabiliyor.

oluyor. Bizler, çocuklarımızı çevresindekilerin tacizinden korumaya çalışırken çocuklarımız sanal dünyada, sanal sapıkların tacizine uğruyor!

PEKİ, NE YAPMALI?

Çocuğun kullanacağı bilgisayar hesabı mutlaka kısıtlı kullanıcı yetkisine sahip olmalı. Yetkili hesap size ait şifreli bir hesap olmalı ve çocuğun erişimine kapatılmalı. Bu işlem sayesinde çocuğun virüs içerikli yazılımları bilgisayara kurmasına engel olabilirsiniz.

Bir Google hesabıyla bilgisayarda oturum açarak tüm kontrolü ele alabilir, neredeyse tüm web geçmişini takip edebilirsiniz. YouTube Kısıtlı Mod'u aktif ederek müstehcen içeriklerinden hem kendinizi hem de çocuğunuzu koruyabilirsiniz.

Tehlikeli oyunlardan çocuklarınızdan uzak tutmak için Facebook'ta ilgili hesaba giriş yaptıktan sonra Ayarlar>Engelleme>Uygulamaları Engelle bölümündeki boş alana uygunsuz bulduğunuz oyun veya uygulamaların adını yazarak o oyunların açılmasına engel olabilirsiniz. Ancak çocuğunuz kendine yeni bir Facebook hesabı açtığında bu oyuna tekrar girebileceğini de unutmayın.

Sosyal paylaşım ağlarında çocuklarınızla arkadaşlık ederek onların internet adımlarından haberdar olabilirsiniz.

Oyunların çocukların yaşlarına uygun olmasına dikkat edebilir, bilgisayar başında ve internette geçirdikleri süreyi sınırlandırabilirsiniz.

Çocuklar çoğu zaman sıkıntıdan kurtulmak amacıyla

Kötü niyetli insanlar; çocuklara bu oyunlar aracılığıyla ulaşıyor, telefon numaralarından ev adreslerine kadar elde ettikleri bilgiler sayesinde, çeşitli yönlendirmelerle istediklerini yaptırıyorlar.

sosyal medyada fazla zaman geçirirler. Ailece yapılacak etkinlikler, arkadaşlarla geçirilecek vakitler çocukları bu tür tehlikelerden uzak tutacaktır. Birlikte zaman geçirmekten keyif alındığında, güçlü bir iletişim kurulduğunda teknoloji bir sığınak olarak görülmeyecek, alternatif yaşam tarzlarının oluşması bağımlılığın önüne geçecektir. Çocuklarınıza boş zamanları için farklı alternatifler sunabilir, mümkün olduğunca onları sosyal aktivitelere yönlendirebilirsiniz.

Sokağa çıkan çocuklarınıza yabancılarla konuşmaması, çantasına dikkat etmesi, karşıdan karşıya geçerken neler yapması gerektiği konusunda nasıl tavsiyeler veriyorsanız sanal ortamda da neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğine dair de yol gösterebilirsiniz.

ÇEVİRİMİÇİ ŞİDDETLE SOKAKTAKİ ŞİDDET ARASINDA FARK YOK!

Türkiye'deki ebeveynler, tüm Avrupa ülkeleri içinde interneti en az kullanan ve internet hakkında en az bilgiye sahip olan grup. Dolayısıyla ebeveynlerin çocuklarının sanal etkinliklerini düzenlemeleri de pek mümkün görünmüyor. Bunun yanı sıra Türkiye'deki çocuklar da diğer Avrupa ülkelerindekilere göre interneti güvenli kullanma konusunda en düşük bilgiye sahip grup. Çocuklar, bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarından sistem ayarlarını, kendileri ile ilgili pek çok bilgiye ulaşılabilir şekilde bırakıyorlar.

Türkiye'de çocukların ve ailelerinin internet güvenliği konusunda eğitilmeleri gerekiyor. Bu konuda sivil toplum örgütleri, medya ve üniversitelere de büyük görevler düşüyor. Güvenli internet kullanımı konusunda; eğitim materyalleri hazırlanmalı, okullarda da derslere konu ile ilgili içerikler eklenmeli, eğitimcilerimiz de bu konuda daha etkili ve öğrencileri bilinçlendirmeye yönelik çalışmalarında bulunmalı. Ayrıca güvenli internet kullanımı ile ilgili kamu spotları hazırlanıp çeşitli kanallar vasıtasıyla topluma duyurulmalı.

"Sokakta oynayan çocuklar" devri kapandı, sanal ortamda kendi "sanal sokaklarını kuran çocuklar" devri başladı. Artık ebeveynler olarak uyarı dilimizi de teknolojiyle birlikte gün-cellememiz gerekiyor.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 103. maddesine göre;

Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz.

Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır.

Cinsel istismar deyiminden;

On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

Başka birisinin çocuğunuza karşı madde kapsamına giren eylem, fiil ve hareketlerde bulunmuş olması; yukarıda belirtilen cezayı gerektiriyor. Bu eylemlerin internet üzerinden gerçekleştirilmiş olması da durumu değiştirmiyor. Böyle bir durum karşısında elinizde bulunan ve delil olarak değerlendirilebilecek tüm bilgi ve belgelerle savcılığa suç duyurusunda bulunabilirsiniz.

“Tiyi ki Ahiret Var”

BETÜL ŞATIR

Güney illerimizin birinde yüksekçe bir yaylanın sakinleri arasında kederli biten güzellik hikâyeleri kulağıma çokça çalınmıştır. Eskilerin "Yüzü güzel olacağına bahtı güzel olsun.", "Analar tahtını yaparmış, bahtını değil." dediklerine çokça şahit olmuştum. Duyunca manasını anlamadığımız bazı sözlerde, yıllar sonra derin manalar keşfederiz ya. İşte öyle bir öykü bu.

İsmi Raziye. Altı çocuklu bir ailenin en büyük evladı olarak dünyaya gelmiş. Kaşı gözü belirgin, eli ayağı sağlam doğan bu bebek; kısa sürede tüm ailenin neşesi oluvermiş. Çok eski bir yerleşim yeri olan yeşil bir köyde yaşamaktaymışlar. Yazları yaylada kışları sahilde ömürlerini geçiren ailenin güzel kızına, daha bebekken, büyümekte olan oğulları adına talip olanlar varmış. Bu durumu, neşeli şakalaşmalar olarak algılamış anne babası ancak aslında söyleyenlerin niyeti gayet ciddiymiş ama "Gün ola harman ola, bakalım büyüdüklerinde ne olacak." diye haklı olarak duymazlıktan gelmiş tüm konuşulanlar.

Kardeşleri ile ilgilenen, anesine ev işlerinde yardımcı olan Raziye'nin evde yapacağı çok iş varmış. Teknolojinin ev işlerine katkısı günümüzde olduğu kadar değilmiş. Bir ayağı köyde bir ayağı yaylada olan ailenin meşakkati fazlaymış. Zamanla evlenme yaşının geldiği sıralarda- Raziye'yi oğullarına

eş, kendilerine gelin yapmak isteyenler ziyaretlere başlamışlar. Allah'ın emri, Peygamberin kavli; sözlerin başına taç edilerek sayısız cümleler kurulmuş oturma odalarında. Ama kısmet olmasa gerek, kimsenin aldığı cevap olumlu değilmiş.

Aile büyüklerinin kendinden bile gizlediği bir kibre dönmüş güzel kıza sahip olma bahsi. Raziye çok akıllı erdirmemiş bu olanlara. Ama o da farkındaymış aynalara yansıyan suretinin güzelliğinin. Bazı zamanlar yolunu kesip tehdit edenler, "Sen beni ne sebeple beğenmedin!" diye hesap soranlar olmuş. Geri çevrilmekten usan-

Eskilerin "Yüzü güzel olacağına bahtı güzel olsun.", "Analar tahtını yaparmış, bahtını değil." dediklerine çokça şahit olmuştum. Duyunca manasını anlamadığımız bazı sözlerde, yıllar sonra derin manalar keşfederiz ya. İşte öyle bir öykü bu.

madan teklifini yineleyenler, bir kere konuşmak için ısrar edenler... Kimileri de "Zaten kimseyi beğenmiyor." diye cesaret edip istemeye bile yaklaşamamış. Derken yıllar geçmiş, zaman ilerlemiş, isteyiciler de görücüler de gönderilen haberler de seyrekleşmiş. Bu arada çok üzüldükleri bazı hadiseler olmuş. İsrarla isteyen gençlerin deli kanı, damarlarında rahat durmadığından iftira etmişler Raziye'ye.

Oysa Raziye çok seçici olmayı âdet edinmişti. Aşırı ilgi ve beğenilerin karşısında şırmamıştı belki de. Diğer taraftan masum bir şekilde sürdürdüğü hayatta onu mutlu

Fotoğraf: Zühdü Bilgin

edecek en doğru kişiyi beklemekteydi. Yaşıtlarının çoktan evlendiğini, çocuklarının olduğunu görse de kesmemişti umudunu. Elbette bir yerlerde kendisini bekleyen bir nasibi vardı ve çıkacaktı karşısına.

Fakat zamanla hiç görücü gelmez olmuş Raziye'ye. Babası üzülmüş annesi kederlenmiş ama nafiye. Zaman geçmişti bir şekilde. "Çok seçen seçentiye kalır." atasözü yerini bulmuş kısa bir süre sonra. Evsiz barksız, yersiz yurtsuz birini kaçış ola-

rak görmüş kendine. Onunla yalnızlığını gidereceğini düşünmüş. Birkaç görüşmeden sonra aileler devreye girmiş, söz kesilmiş. Cemal; kara yağız, çelimsiz, eğitimsiz ama ağzı iyi laf yapan bir delikanlıymış. Etrafta pek sevildiği de söylenemezmiş.

Düğün arifesinde konuşulanlar, yaşananlar Raziye ve ailesi için tam bir imtihan süreci olmuş. Cemal'in kişiliğinden hoşlanmaz olmuş gün geçtikçe ama sözünden de dönememiş ve evlenmiş Cemal ile.

Yapması gereken işlerin had-di hesabı yoktur Raziye'nin. Odun taşımak, su getirmek, hayvanlara bakmak, tarlada hasatı devşirmek, evdeki günlük temizliklerin üstesinden gelmek, ekmek yapmak, bulaşıkları yıkamak, çocuklarının bakımı...

Gençlik diye tanımladığımız zaman dilimi; hepimizin karnının, canının yerinde ve kıvamında olduğu zamanlar. Gençlik zamanlarında dikkat çekecek kadar güzel ve etkileyici olur bazıları. Her köyün ya da nahiyenin zaman zaman kibirli, kendini beğenmiş olmakla suçladığı bir güzeli vardır. Aslında sadece biraz endamlı yaratıldığı için bütün nazarlar sürekli onların üzerindedir. Bazen nereye gitseler, ne giyseler, saçlarını ne yana tarasalar suçtur. Raziye bunlardan biriydi zahir.

Etraftaki bütün delikanlılar onu almak için birbirleriyle yarışır. Çeşme başında, çarşının dar sokaklarında, bağ bahçenin تنها köşelerinde bu güzele tesadüf etmek ve hislerini bir parça ifade etmek ister bütün gençler. Yakınlık kurmayı başaramayanlar veya istediği cevabı alamayanlar verir veriştirir güzel hakkında. Ham ve çirkin söylentilerle birlikte güzelin kaderinde bulanıklaşmalar başlar.

Milletinin temel mülkü olan millî hafızaya ait gerçekçi örneklemeler yapan Cengiz Aytmatov'un bilinen eseri "Selvi Boylum Al Yazmalım"ın sinemaya aktarılan hikâyesi, bu konuda ilginç bir sahneye sahiptir. Annesi, güzellerin hazin ve kederli sonunu bildiğinden olsa gerek, kızı Asya'nın ay parçası gibi ışıldayan yüzüne ocak üstünde islenmiş kazanın karasından sürer. "Selvi Boylum Al Yazmalım" güzelliğın zahmetli bir yük olduğunu bize anımsatan hikâyelerden sadece birisi.

Raziye'nin güzel olması kendisinin ise çok da yakışıklı olmaması Cemal'de öfkeye neden olmaktaymış. Cemal'in bu kontrolsüz öfkesi evlendikten sonra daha da fazlalaşmış; hayat, Raziye için çekilmez olmuş. Hakaretler, tekmeler, tokatlar Cemal askere gidince daha da şiddetlenmiş. Kayınpederi ve kayınbiraderi, Cemal'den aldıkları vazifeyi kusursuzca yerine getirmeye devam etmişler. Kötülük, bulaşıcı bir hastalık gibi birbirine

geçmiştir aile içinde. Günler ne kadar uzun ama yıllar ne kadar kısadır ömür geçerken. Yapılması gereken işlerin haddi hesabı da yoktur bir yandan. Odun taşımak, su getirmek, hayvanlara bakmak, tarlada hasatı devşirmek, evdeki günlük temizliklerin üstesinden gelmek, ekmek yapmak, bulaşıkları yıkamak derken arkası arkasına doğurduğu çocuklarının bakımı da ayrı bir fasıldır.

Ellerinin demirle dövölmekten yamulup gittiğini gösteriyordu konuşurken. Sanki vücudunu ayakta tutan ve dinç kılan zemberek kırılmıştı içerisinde. Eğilmiş, bükölmüşü kırılğan bedeni.

Çocuklarına gönlünce bakabilseydi daha mutlu olacaktı belki de. Onları sobaya yaklaştırmayacak, dışarı kaçmayacak bir mesafede iple bağlayarak çalışmaya gitmek zorunda olmasaydı keşke.

Onu tanıdığımda yetmiş beş yaşına yaklaşmış bir kocakarıydı. Ama yüzündeki yorgunluk ve sesindeki bedbinlikten, yaşının daha fazla olduğu izlenimine kapılmıştım. Ellerin demirle dövölmekten yamulup gittiğini gösteriyordu konuşurken. Sanki vücudunu ayakta tutan ve dinç kılan zemberek kırılmıştı içerisinde. Eğilmiş, bükölmüşü kırılğan bedeni. Eşi olacak vicdansız adam temizlenemeyecek surette kirlenmiş, kendisi ile ilgili nahoş ve bol veballi birçok sevimsiz hatıra bırakmıştı.

Cümlelerini bitirirken yüzüne geçen yılları affetmiş bir gülümseme yayıldı. Yıpranmış ses tonuna can gelen bir mutlulukla sözlerini tamamladı. Evvel zaman makinesinin içinden çıkarak günümüze gelmişti. Gülümseyerek, alacaklı olmanın huzurunu iliklerine kadar hissederek.

"Çocuklarım büyüdü de kurtuldum. Annemin suçu ne diye sormaya başladılar." Çocuklarını şefkatle anlatmaya devam etti. Cümlelerin geride kaldığı gibi acıları da sıtmalı titreyişleri de gerilerde kalıyordu sanki.

Ve en son cümlesi çok çarpıcı, çok sarsıcı idi:

"İyi ki ahiret var."

Ah çocuk oruçlarım!

ZUHAL EROL

Yıllar, çok uzun yıllar önce, size hep bahsettiğim mutlu insanlar sokağında...

Çok daha uzunken çocukluğumun Ramazanları. Sahurdaki karpuzlar daha kırmızı, iftarlar daha neşeli ve bere-

ketli, teravihler daha kalabalıkken...

Birbirinden akıllı, birbirinden yaramaz bir sürü çocuk; kim daha çok oruç tutacak diye yarışır olmuştuk. Güneş çok kızgındı, bir yudum su bile içememek çok zorlu ama biz çocuklar da çok kararlıydık.

Ya tutacak ya tutacaktık!

Mutfaktan odamıza sızan ışıqla uyanırdım sahura, bir de radyonun sesi. Radyoda sahur özel programı (neden-se beni ağlamaklı yapacak kadar içli) bir tasavvuf müziği ile başlar, inanmanın ödülü cenneti anlatan hadislerle

devam eder, iştah açıcı reklamlarla bölünür, nihayet Karagöz ve Hacivat ile tamama ererdi: "Hayyy Hakkkkkk!" Benim de uykum iyice açılmış olurdu.

"Hay Allah, ezannn!" sesiyle uyandığımız geceler, annem uyuyakaldı demekti ki bu da babam çayı kaynar kaynar içecek, ezana da son yudumu zor yetiştirecek anlamına gelirdi.

Yine de sular içilir, niyet edilir ve sabah namazı kılınıp yatılırdı. Şimdi hiç duymadığım horoz sesleriyle renkli rüyalara dalardım...

Sabahın ilk saatleri kolaydı. Zor olan, o sıcakta Kur'an kursundan dönüşte içimizde beliren oyun canavarına dur diyebilmek ve evde oturabilmektir. Ağaçlar vardı çıkılacak, daldan dala atlanacak, sonra bisiklete binilmeliydi dizlerde yıllarca kalacak derin yaralar açılınsın diye. Yüreklirimizde derin yaralar yoktu henüz. Ve sadece oruç tutarak bile cennete gidilebileceğini sanırdık. İlk namazım gibi ilk orucumu da babam anlatmıştı; neden tutulur, neden sevaptır?

Öğlen sıcaklığı iyice bastırınca oruç tutmayanlardan biri oyun alanında belirirdi:

- Hadi, yakan top!

Hem de bu sıcakta, hem de oruçlu! Çoğunlukla "Annem sen oruç tutamazsın dedi." diyerek bizi oyuna teşvik eder, biz de "Peki, o zaman." der oyuna başlardık. Yakan top biter, istopa geçer; çizgiden sıkılır, ip atlar-

dık. Saatler saatleri kovalar, dallarda kirazlar, erikler bize güler, biz susuzluk ve açlıktan bitap düşerdik.

Bize ertesi gün, bir sonraki gün de oruç tutturabilecek en büyük ödül, pide almak için fırına gitmek dönüşte de küçük bakkaldan en sevdiğimiz atıştırmalıklardan almak olacaktı tabii.

Beklenen olur, annem pide almaya git diye elime para tutuştururken ben pek de istemeyerek gidermiş gibi bir tavırla evden çıkar, köşe başında beni bekleyen Deniz'le buluşunca evine ekmek götürme derdine düşmüş dört çocuk annesi bir kadın edasıyla fırının yolunu tutardım.

Deniz'le yaşıımızdan büyük felsefi konuşmalar yapardık. Bir akşam yine pide almaya giderken "Ben erken ölmek istiyorum." dedim. "Neden?" dedi. "Çünkü ne kadar çok

Sabahın ilk saatleri kolaydı. Zor olan, o sıcakta Kur'an kursundan dönüşte içimizde beliren oyun canavarına dur diyebilmek ve evde oturabilmektir. Ağaçlar vardı çıkılacak, daldan dala atlanacak, sonra bisiklete binilmeliydi dizlerde yıllarca kalacak derin yaralar açılınsın diye.

yaşıarsam o kadar çok sevdiğim insanın öldüğünü görürüm, üzülürüm." dedim. Deniz masmavi gözleriyle beni bir süzdü, dün akşam patenden düşünce sıyrılan kolu ilişti gözüme. Saçlarının sarı lülelerini geriye attı, "Bence bencillik!" dedi. Bencillik kelimesi hoşuma gitmedi, kendime yakıştıramadım. İlk defa hemen ölmemeye, uzun yaşamaya karar verdim o anda...

Caddeye çıkışımız dış dünyaya merhaba demekti. Kasaptan dönenler, filelerle meyve taşıyanlar, dolmuştan inen telaşlı adımlar ve o akşamlarda hiç bitmeyecek sandığım pide kuyruğu... Emekliler, kucağında çocuklu kadınlar, kuyrukta tanıştığımız kızlar, eli yanmasın diye gazeteleriyle bekleyen deneyimli çocuklar... Fırının sıcaklığı yaz sıcaklığına karışır; yaşlılar enflasyondan dem

İftar saatine dakikalar kala âdet olduğu üzere ezan taklidi yapan bir başka yaramaza kahkahalarla güler, sokakları boşaltır, sofraları doldururduk.

vurur; Berber Osman, çırağından dert yanardı...

Bir ileri bir geri gidip gelen kürek bir çocuğa çarpar, kuyrukta bir karmaşa olur "Hoopp yavaş, usta!" sesleri yükselir ama sonunda herkes sakinleşir, pidesine kavuşurdu. Pideler de tabii daha büyük, daha lezzetli ve daha susamlıydı. Ellerimiz yana yana, üfleyerek ama bizi bekleyen oruçlulara kendimizi feda ederek eve dönerdik. Dalından yeni kopmuş domateslerle bir de salata yapardım.

Zaman yine geçmez, bir daha sokağa çıkar, oruçlu olamayan ama son bir saat kala

"Ben de oruçluyum." diyen çocuklara "Çıkar bakalım dilini!" der, böylece oruç tutmayı suçüstü yakalardık. İftar saatine dakikalar kala âdet olduğu üzere ezan taklidi yapan bir başka yaramaza kahkahalarla güler, sokakları boşaltır, sofraları doldururduk. Balkonlardan, bahçelerden çatal kaşık sesleri; Allah kabul etsin duaları; o zaman dutluk değil ama alabildiğine mısır ve pancar tarlası olan tarlaların tepelerinden nazlı nazlı batan güneş...

Oruç tutmak, büyümek demekti; orucu tutmak da doyabilmek. Hiç içemeyeceğim sandığım suya kavuşunca karnım hemen doyar yine

oyuna ve arkadaşlara susardım.

Eğer Bekir Dede'ye davetliyssek yemek belliydi: Kıymalı pide, iftariyelikler, illa ki çorba ve erik kompostosu. Masaya sığmayan biz çocuklar yer sofrasındaki yerimizi alır, hemen yakındaki camiden gelen ezan sesiyle suya saldırır, "Top patlamadı akıllım!" diyerek güle oynaya yemeğimizi yerdik. Pilavlı kaşığın kompostoda bıraktığı yağ izini hiç sevmez kâsemi geri gönderirdim. Rahmetli Fatma Babaannemiz hiç itiraz etmez, hiç kızmaz, "Yiyin çocuklar." diyerek kıyması taşmış pideleri tabağa doldururdu. Zarafet Sokak'taki

5 no'lu bu ev küçüktü ama onların kalbi bir gecede yirmi kişiye sofa kuracak kadar genişti...

Sofra duasından sonra erkeklerin çay içtiği odaya girmez, girsek de Muhittin Amca'ya yakalanırdık. "Gel bakalım." der ve sorardı. "Altı kere altı kaç eder?" Kim bilir kaçınıcı kez muhatap olduğumuz bu soruyu ilk defa duymuş gibi gözlerimizi açarak dinler, "Otuz altı!" diye haykırır, kocaman bir aferin alırdık. Bitti mi? Hayır. Muhittin Amca, bekçi elbisesinin içinde derin bir nefes alır ve başlardı. "Peygamber Efendimiz kaç yılında doğdu, kaç yılında vefat etti, çocuklarının adı..." Allah'tan hanımı Sakine Teyze bizi çekip kurtarır, suallerin hepsini eksiksiz cevaplayınca derin bir "Ohh!" çeker kendimizi bahçeye atardık.

Çay şıkırtılarının ardından bu kez annem teravih için seslenirdi. Kaçırılır mı bu eğlence? Anneler önde, biz namaz örtülerimiz, uzun eteklerimizle arkada, minik ayaklarımızda terliklerle köprüden geçer, caminin yolunu tutardık. Dere coşkunu akar, pis kokardı. Her evden birer ikişer çıkan çocuklar camiye doldururduk. Teravih çok uzun, biz de çok çocuk olunca kıkırdamalar Allahüekber seslerine karışır; öksürükle yapılan ikazlar, biz gülme krizine girince azara dönüşürdü.

Teravih dönüşü bakkaldan çekirdek alır, geç vakitlere kadar tren sesleri eşliğinde Nihal ve Vildan'la ilahi söyledik.

Mutlu insanlar sokağında, son trenin son vagonundaki tanımadığım yolcuya el salları ve cırcır böceklerinin ninnisiyle uykuya daldım. Şimdi uyumalı, sahur kaçırılmamalı, oruçları tutmalı, sevaplar almalı, zaten çocuk olduğum cennete kanatlanmalıydım.

Güzel âşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi?
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi?

Ahhhh çocukluk...

Mahalleden birkaç çocuğun tepsiye doldurdukları kaymakları satmaya çalıştığı, annelerin omuzlarında hırkaları gezintiye çıkıp yarınki iftara değişik tarifler verdiği gecelerde kimse televizyon kurbanı değildi. Arkadaşımızın ruh hâlini facebooktan değil kendi ağzından dinlediğimiz günlerdi yani. Uçak; sadece üstümüzden geçerken el salladığımız, binme ihtimalimizin olmadığı bir taşıttı. Evimizdeydik, güvendedik, bunu da sosyal medya aracılığıyla değil kendimiz sözlü ifade ederdik.

33 sene önce...

Mutlu insanlar sokağında, son trenin son vagonundaki tanımadığım yolcuya el salları ve cırcır böceklerinin ninnisiyle uykuya daldım. Şimdi uyumalı, sahur kaçırılmamalı, oruçları tutmalı, sevaplar almalı, zaten çocuk

olduğum için hak ettiğim cennete kanatlanmalıydım.

Bekir Dede, Fatma Babanne, Muhittin Amca, Sakine Teyze ve niceleri... Hepsi Hakk'a yürüyüp gittiler, nurları içinde yatsınlar.

5 no'lu bahçeli evi, Nazmi Amcayla Nurcan Teyze elden geçirip anılarımızı yaşatmayı seçtiler. Yarın akşam iftara o eve gittiğimde, küçük, kıvrıkcık bir kız beni kapıda karşılar mı? Anılar asılı mıdır hatmi çiçeğinde? Sofralar, altı kere altı otuz altı sesleri, annem, babam, kardeşlerim, arkadaşlarım, ziline basıp kaçtığımız evler, yarım bıraktığımız olmamış armutlar, koruklar, ilahiler...

Ahhh yarım oruçlarım,
Ahhhh yanmış oruçlarım,
Ahhhh yanlı oruçlarım,
Ahhhhh suuu suuu diye inleyen çocuk oruçlarım...
Uyu! Uyu! Nasılsa gece Karagöz beni uyandıracak:

Yıktın perdeyi eyledin viran, varayım sahibine haber vereyim hemannnn!

Herkesin gürültüsü

DR. HAFSA FİDAN VİDİNLİ

Geçen gün, apartmanda alt katta oturan komşumla asansörde karşılaştım. Bir buçuk adım kadar geriye çekilip köşeyi tuttum. Amacım köşe kapmaca değildi. Ne zamandır içime dert olan cümleleri dışarı çıkarıverebileceğim bir yer açmaktı. Neye güvendim konuşmaya başlamak için bilmiyorum. Sanırım kahvenin hatırına dayandım, ne de olsa bir kere içilmişti. "Ne zamandır söylemek istiyordum, sanırım çok gürültü geliyor sizin kata, malum çocuklar, kusura bakmayın." türünden cümleler geveledim. Bir iki saniye kadar vakur duruşuyla karşımda dikildi, zaten karşımda dikiliyordu itiraf edeyim. "Herkesin gürültüsü kendine yetiyor." dedi.

"Aynı nehirde iki defa yıkanmak mümkün değildir." türünden bir hikmet ve kesinlik ifade ediyordu komşumun cümlesi. Ne diyeceğimi bilemedim. Çıkış katına geldiğimizden çıktık, yollarımız ayrıldı. Ama düşüncelerim onunkilerle birleşmişti bir kere. "Herkesin gürültüsü kendine yetiyor!" Bu cümle, kendisinden mahcubiyet duyduğum gürültünün bir benzerinin her evde yaşandığı, dolayısıyla mahcubiyetimden hicap etmemem gerektiği gibi bir anlam taşıyordu muhakkak. Peki, ne gibi anlamları ihtiva ediyordu? Gürültünün gürültü olduğunun farkında isek neden onunla yetiniyorduk bir defa? Kendimizin bir gürültüsünün olması başka seslere -gürültü mü demeliydim-

kulak tıkamamızı mı icap ettiriyordu? Yoksa bu söz bir Karadeniz türküsündeki "Herkesin bir derdi var, durur içerisinde." gibi bir anlama gönderme mi yapıyordu? Herkesin bir derdi varsa başkalarının derdiyle dertlenmek de yok muydu? Herkesin bir derdi varsa, neden içinde duruyordu? Yoksa herkes herkesi herkes gibi mi görüyordu? Daha temel soruları daha sormamıştım. Gürültüyü sestten ayıran neydi? Mesela kimileri kimi müziklere gürültü derken kimi müzikleri de göklere çıkarıyordu. Yanlış anlamayın "gök gürültüsü" denmiyordu onlara, belki "göklerden gelen ses" tabiri kullanılıyordu. Gürültü, ses, gökler, nereden çıktım bu konulara? Asansörden. O gün asansörde müzik çalışıyordu. O müzikler her gün asansörde çalışıyordu. Yaklaşık yüz hane bir apartmandayız. Kime sordular asansördeki seçme müzikleri seçme işini bilmiyorum, ama bana değil. Neyse belki de o gün, komşumu o müzikler ikna etmişti gürültünün yaygınlığına.

Geçen gün, geçmesine rağmen üzerinde konuşabildiğime göre aslında geçmemiş gün, bir film repliğinde jön "Artık insanların sorunu bir amaçlarının ya da ideallerinin olmaması değil, aslında çok amaçlarının olması!" türünden hikmetli sözler haykırıyordu. Hikmetin haykırılabilir olmasından emin değilim, daha çok fısıldanır gibi geldi ama duygu durumunu yükseltmek için bu kelimeyi seçtim sanırım. "İnsanlar" kelimesi yerine "gençler" de demiş olabilir. Ne önemi

var? Her insan bir genç olmuştur geçmiş bir zamanda. Üzerinde düşünebildiğimize göre aslında geçmemiş bir zamanda. Neyse geçelim. Bence "gençler" yerine "çocuklar" da denebilir. İlkokula yeni başlayan kızıma, hemen herkesin her yaşta sorduğu "Büyüyünce ne olacaksın bakayım?" türünden sorular sorulduğunda uzun süre düşünüyor. Burada yazabildiğime göre yeterince uzun da değil aslında. Sonra şöyle cevaplar veriyor: "Öğretmen, ressam, doktor da olabilir, sanatçı yani mutlaka sahnede olmam lazım, gitar ve piyano da çalacağım, daha ne olsam?" Daha ne olsun? Böyle zamanlarda hayal dünyasını genişletmek için özel bir çaba sarf etmiyorum. Ama kuru gürültüye de pabuç bırakmam. Bu söylediklerini gerçekleştirmesinin emek istediğini çocuk dilinde anlatmaya

çalışıyorum, o kadar. Sanırım sözlerimi gürültü olarak algılıyor.

O gün, yani komşumla asansörde karşılaştığım gün, akşam eve neşe içinde döndüğümde -yorgun argın demeyeceğim, eve hep yorgun argın dönüldüğünü o kadar çok okudum, dinledim ki eve her dönüşümde kendimi kendiliğinden yorgun argın hissetmem gerektiği hissine kapılıyorum- kat o kadar sessizdi ki anahtarı bükme ve kilidin açılma sesini işittim. Kapıdan adımımı attığımda kızım elinde yeni öğrenmeye başladığı gitarıyla beni karşıladı. "Bugün sana bir beste yaptım anneciğim." diyordu yeterince coşkulu. Bestekârlık listede yoktu! Kendimi kendime yeten ortamımda buldum.

Ramazan deyince...

SÜREYYA MERİÇ

Bizlere o güzel ramazanları, telaşlı sahur sofralarını, sabırla harmanlanmış iftar vakitlerini emanet eden nesle bir borcumuz var şimdi. O da evlatlarımıza güzel anılar bırakmak, onların minik yüreklerinde ramazan muhabbetini mayalamak.

Ramazan deyince neden aklımıza önce çocukluğumuz gelir? İlk oruçlarımız, babamızın elinden tutup gittiğimiz ilk teravih namazımız... Sahura çağıran davulcu manileri, iftar vaktini haber veren top sesleri... Hele ki saçlarımızı okşayan bayram sabahları... Kardeşlerimizle tıklattığımız komşu kapılar, kristal şekerlikler, mendil arası lokumlar ve biraz şanslıysak ya leblebi tozuna ya da yeni bir miskele dönüşecek bozukluklar...

Düşünüyorum da çocukluğumuzu güzel kılan, eski

ramazanlar mı; yoksa eski ramazanları böyle tatlı birer hülyaya dönüştüren, bir zamanlar çocuk olmak mı? Belki her ikisi de. Fakat yâd etmeden geçemiyor, dilimizden düşürmüyoruz çocukluğumuzda geçirdiğimiz ramazanları. Sıcak pide bir başka kokuyordu sanki o vakitler, bayram şekerlerinin tadı bir başka oluyordu. Hem daha kendi gelmeden adı geliyordu. Hazırlıklar başlıyor, imsakiyeler başköşeye yerleşiyordu. Evin dedesi camiden dönerken misafir taşında bereketini arıyordu; bir yolcu ya, bir garibe rastlarım belki

diye. Nineler, kimi kimsesi kalmamışları sofralara buyur edip gönlünü hoş ediyordu.

Bizlere o güzel ramazanları, telaşlı sahur sofralarını, sabırla harmanlanmış iftar vakitlerini emanet eden nesle bir borcumuz var şimdi. O da evlatlarımıza güzel anılar bırakmak, onların minik yüreklerinde ramazan muhabbetini mayalamak. Belki artık cami köşelerinde misafir taşlarımız yok. Belki bu çağın kötülükleri, gönlü ne kadar geniş de olsa tanımadığı birini misafir etmeye razı etmiyor ev sahiplerini. Nineler, kilitli kapılar ardında kim yapayalnız iftar

sofrasına oturuyor, bilmiyor artık. Fakat yeni kapılar açmak, salih amellere yeni yollar bulmak her zaman mümkün. Her ramazanı tatlandırmak, merhametle yoğurmak bu ellerin hüneri.

Şöyle bir kulak kabartın, pek çok kişi kapı komşusunu dahi tanımamaktan şikâyetçi. E hadi, biz çalalım o kapıyı, tıpkı çocukluğumuzdaki gibi bir tas çorba sunalım iftar sofralarına. Peki ya çok uzaklarda bile olsa bugünün sunduğu teknolojik imkânlarla yoksunluğuna tanık olduğumuz insanlar. Dünyanın bir ucunda ramazanı buruk karşılayan kardeşlerimiz... Dedik ya salih amellere yeni yollar bulmak mümkün, bazen telefonun ucundadır dara düşen din kardeşimiz, birkaç tuş mesafedir. Bir kısa film izlemiştim geçenlerde. Evin kızı iftar sofrasını fotoğraflayıp sosyal medyada paylaşırken annesi yavrusuna gerçek paylaşmayı öğretiyordu. Sadece birkaç saniyede, elindeki telefonun tuşlarıyla yeryüzünün bambaşka bir yerinde bir sofa kuruluyordu.

Biz bugünün büyükleri, geçmişte kalbine iyilik tohumu saçılmış çocuklarız. Hamurumuz sevgiyle karılmış. Ramazan muhabbeti çocukluğumuzdan miras kalmış bize. Şimdi ne yapmalı, nasıl tazelenmeli, çocuklarımıza bu mirası nasıl teslim etmeli, dersiniz eğer... Memleketin en doğusundan Ağrı'dan iki genç öğretmenin hikâyesi bakın bize neler anlatıyor. Okullarını bitirip öğretmen çıkan bu iki genç, Ağrı'ya atanmış. İlk defa gelmişler

Biz bugünün büyükleri, geçmişte kalbine iyilik tohumu saçılmış çocuklarız. Hamurumuz sevgiyle karılmış. Ramazan muhabbeti çocukluğumuzdan miras kalmış bize.

Ağrı'ya. Vatan toprağı her evladını bağrına basar. Ağrı da bu yeni evli öğretmenleri öylece bağrına basmış. Fakat her bayram anne babalarının ellerini öpmeye giden öğretmenlerin, öğrencileri mahzun kalmış. Çocuklar istemiş ki öğretmenlerinin ellerini öpsünler, onlarla bayramlaşsınlar. Bir yanda yollarını gözleyen anne babaları, bir yanda emanet bildikleri öğrencileri. Bir çare gelmiş genç öğretmenlerin aklına. O bayram öğretmenlerinin

kapısına gelen çocukları bir sürpriz karşılamış. Kapı, renk renk şekerlerle, kenarı oyali mendillerle bezeliymiş. Bir de gelenlerin sevgi dolu dileklerini yazması için minik not kâğıtlarıyla. Kapının üzerinde ayrıca "Bayramınız kutlu olsun çocuklar, biz anne babamızın elini öpmeye gittik, yakında geleceğiz." yazılıymış. Hem anne babasının hem de öğrencilerinin gönlünü hoş etmenin yolunu bulmuş öğretmenler. Bununla kalmamış tabii. Gurbetteki pek çok öğretmene de örnek olmuş bu davranışları. Artık kimse şekerden kapıları yadırgamamış Ağrı'da.

Yüce Kitabımızın gösterdiği yolda iyiliğe giden kapılar açmak, hayatı küçük dokunuşlarla daha anlamlı kılmak mümkün. Bayram sevincini bizimle paylaşmaya gelen çocukların yüzüne bir tebessüm kondurmak bu kadar kolay. Kur'an-ı Kerim'de "Birr" kavramı tam da buna çağırıyor bizi. Erdeme, ihsana, hayra... Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde bal arısına benzetiyor mümini, he zaman güzel şeyler üreteceğini söylüyor. Güzel olana konup konduğu yeri de asla kırmayacağını (İbn Hanbel, II, 199.).

İnsan yeter ki istesin ne yapar eder bir ramazan anısı bırakır çocukların yüreğine. Cömertçe verebileceğinin en iyisini en güzel şekilde verir. Giderken de güzellikler bırakır ardında, vardığı yeri de güzelleştirir mümin tavrıyla. Siz yarının büyüklerine ne miras bırakacaksınız? Haydi, kolları sıvamak zamanıdır.

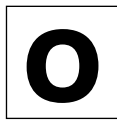

Çocukları da vururlar!

PROF. DR. ADNAN BÜLENT BALOĞLU

DİB Başkanlık Müşaviri

Kötülüğün bir ur gibi bütün bünyeyi kapladığı Suriye topyekûn bir yok oluşa doğru sürükleniyor. Şimdilik serumla ayakta duruyor ve böyle giderse, kendi nesillerini, kendi geleceğini kendi elleriyle yok eden bir ulusun yarınları görmesi zor.

ğlumla son zamanlarda beraber yaptığımız en güzel şeylerden biri "Ayla" filmini izlemek oldu. Şiddetin, vahşetin, her türlü kötülüğün serapa yaşadığı sözüm ona şu modern, çağdaş zamanlarda; insaniyet nedir, şefkat ve merhamet nasıl bir şeydir sorularının cevabını merak edenlere çocuklarıyla birlikte bu filmi izlemelerini tavsiye ediyorum.

Şefkatin, sevginin, merhametin sınır, mekân, din, dil, ırk ve cinsiyeti aşan fitri ve

evrensel duygular olduğunu bir kez daha anlatan gerçek bir hikâye. Koreli minik yetim kızı savaşın dehşetinden kurtarıp ana baba şefkatiyle bağrına basan Mehmetçiğin insanlık dersidir Ayla!

Filmin iki sahnesi en katı yürekleri bile yerinden oynatmaya yeter: Ayla'nın Süleyman Baba'dan koparıldığı an; yıllar süren kavurucu hasretin ardından Süleyman Baba'nın manevi kızına kavuştuğu an.

Savaşın ortasında trajik bir olayla başlayan, kimi zaman hüznün kimi zaman sevinçle

gelişen ve mutlu sonla nihayet bulan bir sevgi hikâyesi...

Kore'de Mehmetçik, sadece kahramanlığın destanını yazmadı, aynı zamanda sevgi ve şefkatin de destanını yazdı, minik maskot Ayla'yla birlikte...

Minik Ayla, seneler sonra 71 yaşını devirmiş Eunja Kim olarak ortaya çıkıp güzel yürekli Süleyman Babası'na kavuştuğunda, astsubayımız artık hayatının son demle-rindedir. Cenâb-ı Mevlâ, dünya gözüyle Ayla'sını bir kez daha görmeyi nasip eder Süleyman kuluna.

"Kore neresi, Türkiye neresi..." demeyin; "Dünya küçük." diye boşuna dememişler. Yeter ki bir şeye "ol!" desin Yüce Mevla...

Hikâyemiz yerel ama mesajı ibretlik ve evrensel!

Gelelim bugüne... Yürekleri dağlayan bebek ve çocuk katliamları var abluka altındaki Doğu Guta'da. Zalim Esed rejimi bombaların her türlüünü yağdırıyor masumların üzerine: Varil, vakum, misket, kimyasal... Elinde nükleer olsa, gözünü kırpmadan onu da kullanacak. Bu ne kin, bu ne öfke, bu ne gaddarlık!

Kötülüğün bir ur gibi bütün bünyeyi kapladığı Suriye, topyekûn bir yok oluşa doğru sürükleniyor. Şimdilik serumla ayakta duruyor, savaş dinmez, katliam devam ederse kaçınılmaz akıbet yakın...

BİR ÜLKE CAN ÇEKİŞİYOR!

Mehmetçiğimiz, Kalkan ve Afrin harekâtlarını yaptı tek bir çocuğun, tek bir masumun burnu kanamadı. Pirincin içinde taş arar gibi terörist ayıkladık kırdan, bayırdan, tünellerden. Aksi olsaydı, masumlar zarar görseydi, vaveyladan yıkılırdı ortalık! Boş durmazdı fırsatçılar...

Suriye savaşının açtığı daha başka yaralar da var. UNICEF, Suriye'de savaş başladığından bu tarafa 2,3 milyon çocuğun ülkesini zorunlu olarak terk ettiğini söylüyor.

Dünya genelinde eşitsizliğin önü alınmazsa, 2030 yılında 167 milyon çocuk aşırı fakirliğin pençesinde yaşam mü-

cadelesi veriyor olacak diyor UNICEF'in 2016 Raporu. 2016-2030 yılları arasında 69 milyon çocuğun 5 yaşına varmadan ölmüş olacağını, 60 milyon ilkokul çocuğunun da okuldan mahrum kalacağını söylüyor aynı rapor.

Bu rakamlara söz konusu yıllar arasında terör ve savaşlar yüzünden ölmesi muhtemel çocuklar dâhil değil.

Açlıktan her 15 saniyede bir çocuk ölüyor dünyada...

Yeni sömürgeciler namıdiğer küresel finans oligarşisi, hiçbir ahlaki kaygı taşımaksızın, kendi iktidarlarını güçlendirmek ve sürdürmek adına "açlık" olgusunu kullanıyorlar. Açlık korkusunu yaymak, on-

Dünya egemenliği tutkusuyla yanıp tutuşan kötü ruhlar için yalnızca kendi cehennemleri vardır; çocuk cesetleri üzerine yükselir pek çoğunun şaşaalı saadeti.

lar için amaçları bakımından savaş korkusunu yaymaktan çok daha etkili ve yararlı bir yöntem (E. Ünal, Toprak Biterken, İst., 2017, 26-7).

İsviçreli akademisyen Jean Ziegler'in çarpıcı bir tespiti de naklediliyor aynı eserde: "Açlıktan ölmüş olan her çocuk katledilmiştir!"

Tespit doğru, ancak eksik...

Savaşların bombalarıyla ölen, organ mafyalarının ameliyat masalarında can veren, uyuşturucu çetelerinin kucağında, dilenci şebekelerinin elinde hayatını kaybeden, terör örgütlerinin kurşunlarıyla katledilen, fiziksel şiddetin kurbanı olarak ölen, kaçak göçmen botlarının alabora olmasıyla denizin azgın sularında boğulan, düğünlerde maganda kurşunlarına hedef olan her çocuk katledilmiştir!

Daha sayayım mı? "Yeter!" dediğinizi duyar gibiyim. Haklısınız, yürek kaldırmıyor.

Çocuk katilleri farklı maskeleleriyle her yerde... Maskeli katiller ruhta aynı, surette farklı. Yürekler titremeyince, ellerin kötülüğe uzanma cesareti artıyor... Her fırsatta "Dünyanın efendileri biziz!" diye haykıran küstah kötülerin istediği tam da bu!

Sahip oldukları bütün değerlerini yok ettikleri insanları metalaştırıp amaçları için kullanmak, kendilerine kul köle kılmak birincil hedeftir bu kötüler için. Keza ölen, öldürülen, katledilen her çocuk, dünyanın sınırlı kaynaklarını paylaşacak bir boğazın eksilmesi anlamına geliyor onlar için.

Gelgelelim, inkâr götürmez bir gerçek var önümüzde. Sözde modern, çağdaş, sözde medeni insanın anlamsız ihtiraslarından en fazla zarar görenler ne yazık ki çocuklardır. Dünyanın pek çok yerinde nice masum yavrular küçük yaşlarında neredeyse koca bir ömre sığmayacak dramları yaşamışlar, acıları tatmışlardır. Korku ve dehşeti gözyaşlarına katık eden bu zavallıların hayatları tıpkı hızlı sarılmış bir film misalidir. Daha yaşamadan yaşlanmışlardır. Tazecik bedenlerinin içinde yaşlanmış bedenleri, gür siyah saçlarının altında beyazlamış saçları vardır onların. Heyecan ve

korkudan yıpranmış yorgun kalpleri vardır onların. Ömrü yokuşlu, yorgunlardır onlar.

"Allah insana evlat acısı göstermesin!" deriz ya, gelin biraz empati yapalım. Milyonlarca ana baba her gün savaş, açlık, yoksulluk, terör vb. olaylara evladını kurban veriyor. Bu tarifsiz acıya yürek mi dayanır?

Savaşlarda çocuklar niye öldürülür, hiç düşündünüz mü? Mantıklı, makul bir cevabı olmayan, cevabı en zor sorulardan biri bu olsa gerek.

"Öteki"ni alt etmenin, izlerini silmenin en etkili yolu, onun gelecek nesillerini, filizlerini

UNICEF, 2016-2030 yılları arasında 69 milyon çocuğun 5 yaşına varmadan ölmüş olacağını, 60 milyon ilkokul çocuktan mahrum kalacağını söylüyor.

büyümeden, serpilmeden ortadan kaldırmak, yok etmektir. Hani erkek aslan mağlup ettiği aslanın yavrularını teker teker boğar ya, işte onun gibi bir şey.

"Egemen benim!" demenin en vahşi yöntemi! Teşbihte hata olmaz.

Hatırlarsanız, 1995'te Bosna-Srebrenica katliamının kurbanı 4 yaşındaki kız çocuğu annesine şu soruyu sormuştu: "Çocukları küçük kurşunla öldürürler değil mi anne?"

Ömrünü şeytanın uşaklığına adayan gözü dönmüş insan müsveddesi hainler, çocukları da aynı mermiyle vururlar

yavrum. Onlar için bebek, çocuk, yetişkin, erkek, kadın fark etmez. Koruyamadık seni ve binlerce kardeşini. Sen ve kardeşlerin ölümle pençeleşirken, mangalda kül bırakmayan sözde insan hakları savunucuları sıcak şöminelerinin karşısında keyiften dört köşe vaziyette purlolarının dumanlarıyla daireler çiziyorlardı; bizler ise senin için sadece ağlayabildik, ardından dua edebildik yavrum. Müslüman dünya olarak acizdik, affet bizi çocuğum.

"Onlar insan değil. Onlar silahlara taparlar. Onların kız ve erkek kardeşleri yok, sadece silahları var." diyen Somalili genç kız, edebiyatçılara taş çıkaracak zarafette özetler bu vahşi bebek ve çocuk katillerinin ruh hâlini.

Acı bilanço şu ki;

Bugünün Suriye'si, Arakan'ı gibi bir zamanlar Bosna'da da 17 bin çocuk öldürüldü, 35 bin çocuk yaralandı, 1800 çocuk ömür boyu sakat kaldı. Bu fatura, savaşın olduğu yeryüzü toprağının her yerinde üç aşağı beş yukarı aynı.

İçinizi fazlaca kararttığının farkındayım, ama şunu da aktarmama izin verin lütfen.

Geçen yılın sonlarına doğru Mısır'ın el-Ariş kentindeki er-Ravda camiine yapılan terör saldırısında 27 çocuk dünyaya elveda dedi. Hem de Allah'ın evinde...

Suriyeli 9 yaşındaki Hasan'ın hayali kışkıracı cinstendir: "Büyük bir kuş hayal ediyorum, benden daha büyük. Ona binebileyim ve uzaklara

uçabileyim. Uçabilmeyi hayal ediyorum, hızlıca gökyüzüne uçabilmeyi."

Keşke küçük, günahsız melekler, kötülüğün kol gezdiği yerlerden, mümkün olduğunca uzaklara uçabilselerdi, kurtarabilselerdi canlarını...

"Sizin insanları kurban etme kutsalınız bizim için bir utanç!" diyen Avusturyalı edebiyatçı Stefan Zweig bugün yaşıyor olsaydı, Bosna'da, Arakan'da, Suriye'de, Afganistan'da ve dünyanın daha pek çok yerinde bebek ve çocuk katliamlarına şahit olsaydı, eminim nutku tutulurdu.

Keşke küçük, günahsız melekler, kötülüğün kol gezdiği yerlerden, mümkün olduğunca uzaklara uçabilselerdi, kurtarabilselerdi canlarını...

Daha pek çok şey söylemek mümkün ama biz toparlayalım.

Ölçüsüz, kontrolsüz, dizginsiz şeytani ruhların şiddet ve şehvet azgınlığını, düşkünlüğünü dindiremez hiçbir insani dram.

Hiçbir insani dram titretmez onların kaskatı yüreklerini...

"İnsanlık serumla ayakta duruyor, bedenleri ve zihinleri virüs kapladı." diyen Fransız sosyolog ve düşünür Jean Baudrillard'a hak vermemek mümkün değil.

Her şeyi kendi keyiflerine göre yeni baştan kurgulamak için var güçleriyle seferber olan kötüler, insana ait "paha biçilmez" değerde ne varsa onu yok etmenin peşinde.

"Hiçbir kutsal amaç, hiçbir ideoloji, hiçbir hak, hiçbir öfke, hiçbir yetki haklı çıkarmaz çocukları öldürmeyi." dese de İranlı merhum düşünür Ali Şeriatî, dinleyen kim?

Dünya egemenliği tutkusuyla yanıp tutuşan kötü ruhlar için yalnızca kendi cehennemleri vardır; çocuk cesetleri üzerine yükselir pek çoğunun şaşaalı saadeti.

"Ahlaki çöküş kapasitemiz bir sınır tanımıyor. İşlemek istediğimiz bütün suçları işlemekten rahata ermeyeceğiz" diyen İtalyan yazar Guido Ceronetti çok haklı...

Allah çocuklarımızı, bütün dünya çocuklarını şeytanın yoldaşlarının hışmından, tuzaklarından, fenalıklarından muhafaza buyursun.

PAPATYA MEVSİMİ

EDA SAKLI KÖKSAL

Gözlerimizi kapatıp rüyalara dalsak şimdi. Hiç adım atmadan bir yaylaya çıkmış bulsak kendimizi. Yol, eriyen karlarla debisi yükselmiş derelerin serinliğini getirse. Yolun sağında ve solunda bulunan rengârenk yabani çiçeklerle selamlaşsak. İsmi bilmediğimiz çeşit çeşit kuş alsa kulağımızın pasını.

Artık zamanı geldi. Kıymet verilmese de güzelliğinden bir şey kaybetmeyen papatyalar muştuladı mevsimi. Yeni neslin pek de bilmediği düşmeye hazır cemreleri kovalama vakti şimdi. Düşmek fiili alçalmak, değersizleşmek anlamları taşısa da zihnimizde, söz konusu doğanın tekrar doğuşu olunca nasıl da umut veriyor insanın benliğine. Ölüp tekrar diriltilmenin bir tezahürü yaşanırken yüreğimize inmeyen, pişmanlıklarımızı tövbe ile temizlemeyen cemreyi kim toprağa kavuşmuş sayabilir?

Bu öyle bir mevsim ki hava, su ve toprağın ahengini seriyor gözler önüne. Şehirlerdeki beton yığınlarından sıyrılıp doğaya kaçabilenler daha net görebiliyor. İnsan, bir beton kafes bile olsa yaşadığı yerin kaç penceresi var, hangi saatlerde hangi yönden güneş alır bilmek ister. Bulutlar bir tiyatroyu en arka sıradan izliyormuşçasına küçülse de gözünde, camlara set çeken şık perdelerinin ardında bir gök var bilir. "Gökyüzüne bakmayanların kalbi daha çabuk kirlenir." der Zarifoğlu. Ah bilebilseydik... Dallarımız tomurcuklanmaya meyilli, içimiz bahara aşına ama ne

Fayda. Herkesin kitap okumayı sevip en son okuduğu kitabı hatırlamaması kadar yabancı kaldı insan gökyüzüne, toprağa...

Gözlerimizi kapatıp rüyalara dalsak şimdi. Hiç adım atmadan bir yaylaya çıkmış bulsak kendimizi. Yol, eriyen karlarla debisi yükselmiş derelerin serinliğini getirse. Yolun sağında ve solunda bulunan rengârenk yabani çiçeklerle selamlaşsak. İsmi bilmediğimiz çeşit çeşit kuş alsa kulağımızın pasını. Taradığı saçlarını rüzgâra bıraksa yanı başımızdaki ağaç. Mevsimler ömürler gibi kısalıyor sanki.

Yaz sonbahardan, sonbahar kıştan rol çalmış da en çok hakkına girilen ilkbahar olmuş. Gücenmiş ama yine de gelmiş bahar. Herkesin ve her şeyin bağırarak var olmaya çalıştığı evrende dili lal olup gönüllere kurduğu çiçek dalından köprülerle duyurmuş sesini. İnsanoğlu da bilirmiş eskiden susarak konuşmayı. Toprağın hakkını vererek yaşamanın sözlerden daha etkili olduğu zamanlarmış. Mevsimlerin en yumuşak huylusu bahardan öğrenmişler bunu.

Annem ne zaman eline renkleriyle insanı hoş eden, çiçeklerle bezeli bir kumaş alsa "Bahar dalı gibi..." der gülümseyerek. Belki de bu yüzden yüzünden tebessümü eksik olmayan insanlar tıpkı bahar gibi içimizi açar. Bulduğumuz bir çiçeği yakamıza ilıştirdiğimiz kadar gülümsemekten de kendimize bir pay alsak ne çıkar?

Baharı tazelikle ve temizlikle hemhâl eden duygularımıza inat, gazetelerde dünyanın en kötü kokan ve çok nadiren açan çiçeğinin binlerce ziyaretçisinin olduğuna dair haberler dolaşiyor. İnsanları, burnunu tıkayarak da olsa onu görmek için kuyruğa girmeye iten o güçlü duygu, merak olsa gerek. Hâlbuki her bahar sessiz sedasız gelen güzellikler, bu bahar da çalıyor kapımızı. Öylesine kanıksamışız ki, gözümüzün önündeki mucizeyi göremiyoruz kimi zaman.

Bahar geliyormuş, gökkuşağının yeryüzündeki gölgesi laleler kapacakmış köşe baş-

Bulutlar bir tiyatroyu en arka sıradan izliyormuşçasına küçülse de gözünde, camlara set çeken şık perdelerinin ardında bir gök var bilir. "Gökyüzüne bakmayanların kalbi daha çabuk kirlenir." der Zarifoğlu. Ah bilebilseydik...

larını, kadife kırmızı gül başımızı döndürecekmiş, ne gam.

"Her sabah bir çiçeği aklında tut, bir tebessümü gezdir ruhunda, dünya kötülere bırakılmayacak kadar güzel ve sen içindeki dünyayla güzelsin." diyor Kemal Sayar. Hadi hepimiz aklımızda bir çiçek tutalım şimdi. Baharı anımsatan tazeliği milyonları sürüklemese de peşinden, onda gönlü olanların duygularına karşılık versin. Cebine doldurduğu misketlerle so-kağa fırlayan çocuğun heyecanını, güneşi görünce beyaz sabunlara koşan annenin mükemmeliyetçi tavrını bulalım onda. Boyu perde asacak kadar uzamış evlatların bezginliğini biraz da. Sadece bunlar mı, değil elbette. Bir yerlerde bir babanın, evladı için yılın ilk çileğini doldurtuğu kese kâğıdından gelen

kokusu da olmalı. İnsanı büyüleyen bir demet nergis, bir dal leylak, yeşil erik ve al olacak kirazlara gebe dalları da düşürsün kalbimize.

Hâlâ içine alamadıysa sizi bu mevsim; evinin önünde oturan yaşlı teyzenin ve kucağındaki uykucu kedinin huzurunda bulabilirsiniz onu. Zamanında kendi evlatlarını saygıdan sevememiş nine-lerin, torunlarına papatyam diye seslenişinde hissedebilirsiniz baharı. Fotoğraf makinelerini alıp doğaya koşanların heyecanında da görebilirsiniz onu.

Keşke diyorum, dünyanın dört bir yanında mevsimlerinin dili bir olsa. Bahar, aynı sıcaklık ve neşe ile gelip konsa her yanımıza. Nitekim mevsimlerin saklama oyunadığı yurtlarda ebelemek zor baharı. Kimi zaman bomba kapsülünde çiçek yetiştiren Filistinli annenin kalbinde açar bahar. Kimi zaman hayallerini koyduğu bavulıyla bota binen mültecilerin sahile vuran bedenleri, derin ve anlamlı izler bırakır kumsalda ve bir çırpıda çiçeklerini soldurur baharın. Aynı sahilde ertesi sabah kumdan kaleler yapan çocuk, umut olur yarına. Bu baharlar bir diğerlerine benzemese de onların kulağı-mıza fısıldayacak hikâyeleri var. Görmek için gözlerimizi kapatalım. Duymak eylemini kalbimize bırakalım. Cemreler toprağa düşerken bir bir, yeryüzü yeşermeye dururken iyilik tohumları boy versin kalbimizde. Baharımız bahar olsun.

HÜZÜN YILLARI

HANDAN ERDOĞAN

Bizler yuvasız kuşlar misali yüreğimizdeki yanıklarla uğraşırken sizin ülkenizde, vatanımızda kaybettiğimiz merhameti, şefkat ve sevgiyi sahra hastanesinde gördük. Öz vatanımızda askerler üzerimize bomba yağdırırken sizin askerleriniz bizi yaşatmak için çırpınıyordu.

Adım Hacer, soyadım Hammud. Ben Suriyeliyim, Şam'a bağlı köylerin birinde doğdum. Küçük köyümüzün tek katlı evleri, o evlerin bahçelerinde yetişen mandalina ve portakal ağaçlarının kokusu; bebekliğimizden itibaren nerede olursak olalım burnumuzun direğini sızlatır. Koşup dönmek isteriz evimize, sokaklarımızdaki yasemin çiçeğinin kokusu ve güzelliği dillere destandır.

Annem, ben küçük yaşlardayken hastalanıp yatağa düştü, kardeşlerime ve babama hep ben baktım. O yüzden ana olmak nasıl ağır bir yükür, çok iyi bilirim. Ailemi bir sofrada etrafında toplamak benim en büyük gayemdi. Kardeşlerimin ödevlerini takip eder,

herkes uyuduktan sonra çamaşırları yıkar, öyle uyurdum. Sabah erkenden kalkıp önce annemi temizlerdim. Kahvaltıyı hazırlayıp kardeşlerimi okula götürmek, evin eksiklerini gidermek günlük işlerimden bazılarıydı.

Başlayıp da köyümüzün sınırlarına gelene dek savaşın ne olduğunu kavrayamamıştık. Yaklaşan silah sesleri, hüznün yıllarının öncüleriydi. Artık sokaklar boştu; çocukların sesini duyamaz olmuştuk, ölüm kol geziyordu. Bir zamanlar bahçesinde oturduğunuz, gelecekten ve güzel günlerden bahsettiğiniz insanların evlerinin başlarına yıkıldığını, canlı canlı toprağa gömüldüklerini bilmek dayanılmaz bir histi. Tüm sıkıntılarımıza rağmen yaşıyor olmamız

büyük lütuftu zira etrafımızda tanıdığımız herkes bir bir ölüyordu. Nereye dönseniz acı, açlık, ölüm... Yaşamak ve hayatta kalmak için bahçelerimizde ne varsa azar azar tüketiyorduk.

Savaşta kadın olmak, evladın gibi gördüğün kardeşlerinin aç bir hâlde kuru toprak üzerinde sabahladığını görmek... Bir zamanlar güzel anılar biriktirdiğin, burada yaşlanırm, ayrılamam dediğin vatanının bir ölüm çukuruna dönüşmesi tarifsiz bir acı. Bir de kimsele emanet edemeyeceğin hasta bir annen varsa, kardeşlerin yaşamak için senin varlığına muhtaçlarsa hayat bütün ağırlığıyla yürür üstüne.

Komşularımız teker teker sınıra doğru gitmeye başlamıştı.

Ne götürebilirsiniz ki giderken yanınızda? Her şeye ihtiyacınız olacağını bile bile birkaç parça ile yola çıkmak, geride birçok hatıra bırakmak, belirsiz bir geleceğe doğru geçmişten adım adım uzaklaşmak... Herkes bana ailemi de alıp buralardan gitmemi söylüyordu. Bu benim için imkânsızdı. Onlara söylediğim tek şey, sönecek son lambanın bizim lambamız olacağı idi.

Bir akşamüstü çocuklarla bahçeden hızlı hızlı eve dönerken bir ses duydum, bir patlama sesi, ardından bir ağıt... Toprağa yayılan ölüm ve gittikçe hissedilen barut kokusu. O an zaman durdu, donup kaldım düştüğüm yerde... Topladığım yiyecekler her yere dağılmıştı, o karanlığın içinde ciğerlerim patlarcasına

Bir zamanlar güzel anılar biriktirdiğin, burada yaşlanırım, ayrılammam dediğin vatanının bir ölüm çukuru-na dönüşmesi tarifsiz bir acı. Bir de kimse-lere emanet edemeyeceğin hasta bir annen varsa, kardeşlerin yaşamak için senin varlığına muhtaçlarsa hayat bütün ağırlığıyla yürür üstüne.

bağırıyordum "Hasneeeeeee, Rimmmmmm!" her yerimde şarapnel parçaları vardı. Kardeşim Hasne'yi gördüm, ağaçların dibinde yatıyordu. Aman Allah'ım kolları yoktu, bacakları kopmuştu, koştum sarıldım. Sadece göz göze bakişabildik, veda bile edemedik birbirimize. Birinin bağırması ile kendime geldim, koşun burada biri var. O, Rime'ydi... Yanına gidip onu gördüğümde ben de toprak olmak, yok olmak istedim. Bütün vücudu yanmıştı sadece gözleri duruyordu, dokunamadım, sarılamadım. Ana olmak ne demek en iyi ben bilirdim; ben kardeşlerimin, ailemin anasıydım. Ben bir kardeşimi, Hasne'mi o meydana bıraktım; onu toprağın içine bile koyamadım. Annem, babam ne hâldeler, hayattalar mı, yoksa onlar da Hasne gibi bana veda etmeden bu dünyadan göçüp gittiler mi? Bilmiyorum.

Bizler savaş ne demek, bomba ne demek hiç bilmezdik. Kendi hâlimizde yaşayıp giden insanlardık. Hayat hiç beklemediğimiz bir anda bizi koca bir kâbusun içine çekti.

Zaman nasıl geçti, Rime ile ben ambulansla nasıl sınırınıza kadar geldik hatırlamıyorum.

Bizler yuvasız kuşlar misali yüreğimizdeki yanıklarla uğraşırken sizin ülkenizde, vatanımızda kaybettiğimiz merhameti, şefkat ve sevgiyi sahara hastanesinde gördük. Öz vatanımızda askerler üzerimize bomba yağdırırken sizin askerleriniz bizi yaşatmak için çırpınıyordu. Sanki tanımadığım, uzak akrabalarım çıkıp

gelmişler, bizi bağrılarına basmışlardı. Etrafımda koşuşturan doktorların, hemşirelerin dilini bilmiyordum fakat insanlıklarını okumak için yüzlerine bakmak yetiyordu.

Anadolu insanının yardımseverliği karşısında diyecek söz bulamıyorduk. Hem öksüz hem yetim bu iki kıza sahip çıkmışlar, kol kanat germişlerdi. Kendi ülkemizde isyancı diye anılıyorduk, biz mi isyan etmiştik, kime neye karşı bilmiyorduk. Bu ülkede ise artık sığınmacıydık. Adımız mülteciydi. Bizden hoşlanmayan, varlığımızdan tedirgin olan insanlar da vardı. Kızımıyorum onlara, haklılar, bizi tanımıyorlar. Keşke bize bir fırsat verseler kendimizi, savaşı, gurbeti ve garibanlığı, neler yaşadığımızı anlatabilsek.

Neleri özlediğimi bir bilerseniz. Eski terliklerimi, bahçemizdeki limon ağacını, sokağı boydan boya saran yasemin kokularını... İçinde eşya olmayan lakin saraylar kadar değerli olan evimi ve ailemi, anamı, babamı, toprağımı özledim. Biz tekrar vatanımıza dönmek için, umudumuz kaybolmasın diye Rime ile beraber hâlâ yastığımızın üzerine bir Suriye ve bir Türk parası koyuyoruz. Bana kapılarını açan insanların, bu toprakların hakkını ödeyemem biliyorum. Fakat en büyük arzumuz geri dönmek. Döndüğümüzde belki de artık ailemiz olmayacak, evimiz parçalanmış olacak ama biz yine de hatıralarımıza, vatanımıza kavuşmak istiyoruz. Güzel günlerin bir gün çıkıp geleceğini hâlâ umut ediyoruz.

MUHAMMED BZEEK İLE “İYİLİK” ÜZERİNE...

Sevmek, sevilme, güven duygusunu yaşamak, bir aileye sahip olmak herkesin hakkı; en çok da çocukların. Ama ne yazık ki bu çocukları dünyaya getiren anne babaları ya uyuşturucu bağımlısı ya çok ilgisiz ya da onları terk edip gitmiş. Hatta öyle çocuklar var ki onlara bir isim bile konmamış.

Muhammed Bzeek, 62 yaşında. Aslen Libyalı. Tarablus'ta dünyaya gelmiş ve 1978 yılında üniversite eğitimi için ABD'ye göç etmiş. O tarihten beri de Amerika'da yaşıyor. Elektronik Mühendisi olan Bzeek, evlendikten sonra kendini eşiyle birlikte iyiliğe adanıyor. Ölümcül hastalığı olan çocuklara aile oluyor, bu çocukların hayata tutunmaları için çabalıyor. Engelli çocuğunu 2007'de, eşini ise 2013 yılında kaybeden Muhammed Bzeek, Türkiye Diyanet Vakfı'nca düzenlenen IV. Uluslararası İyilik Ödülleri kapsamında "İyilik Ödülü"ne layık görüldü ve ödülünü Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın elinden aldı.

"Dile kolay", iki kelimeden mürekkep bir tamlama. İnsan emeğini zorlayan, bin bir güçlük neticesinde zuhur eden hususları aktarmakta kullanılan en yaygın sözlerden biri. Libya asıllı 62 yaşındaki Muhammed Bzeek'in hikâyesi de "dile kolay" nev'inden. Onun-ki öylesine anlatılabilecek, günlük koşturmacaların hengâmesi arasında kolayca unutulabilecek bir hikâyeden çok öte. Ölümle yüz yüze gelen minicik yürekleri son bir umut ışığıyla hayata döndürmek, ismi bile konmamış minicik bedenlere aile olmak onun görevi... Yıllardır olağanüstü bir özveri ve gayretle omuzlandığı yük, ilk kez geçen yıl Los Angeles Times gazetesinde haber olmuş. O zamana kadar ne yaptığını en yakınındakilere bile duyurmaktan imtina eden Bzeek "Ben yalnızca çocukların ihtiyaçlarına hizmet ediyorum; birileri beni ödüllendirsin ya da bana teşekkür etsin diye bu işe girişmedim." diyor, bir elin verdiğini öteki elin dymaması düsturunun canlı bir timsali olarak...

Türkiye Diyanet Vakfı'nca düzenlenen ve dünyanın dört bir yanından iyilik hikâyelerinin bir araya getirildiği IV. Uluslararası İyilik Ödülleri programı kapsamında "İyilik Ödülü" alan Muhammed Bzeek'i konuk etmek istedik dergimizde. Onun ilham veren hikâyesini sizlerle buluşturmaya gayret ettik, dünyayı yalnızca iyiliğin kurtaracağına olan inancı bir kez daha vurgulamaya çaba göstererek...

İnsanlar sizi ilk olarak geçen yıl tam anlamıyla tanımaya başladı. Şu an dünyanın pek çok yerinde iyiliksever biri olarak biliniyorsunuz. Hikâyenin en başından, sizi bu yola çıkmaya yönlendiren sebeplerden başlayalım isterseniz.

1978'de üniversite eğitimi almak için Libya'dan ABD'ye gittim ve aslına bakarsanız hikâyem burada başladı. 2013 yılında kaybettiğim ve tüm bu yaptıklarına vesile olan eşimle 1989 yılında tanıştım. Onun ailesinde "koruyucu aile" kavramı öteden beri biliniyor ve uygulanıyormuş. Ben de evlendikten sonra koruyucu aile olmaya karar verdim. Ama bizimki diğerlerinden biraz farklıydı. Biz amansız hastalığa yakalanmış, her an ölümle burun buruna bir

hâlde yaşayan ve kimsenin kabul etmek istemediği çocuklara "aile" olmak için çabaladık. 20 yıldan fazladır hasta, yardıma muhtaç ve herkesin unuttuğu çocukları evlat ediniyorum. Şimdiye kadar 80 çocuk evlat edindim. Allah'a hamdolsun bu çocuklardan 70'i sağlığına kavuştu.

Peki diğer 10 çocuk...

Her türlü çabayı göstermemize rağmen ne yazık ki onları kaybettik. İlk kaybımı 1991 yılında yaşadım. Öyle çok üzülmüştüm ki tam üç gün aralıksız ağladım. Ama hayatı da ölümü de veren Allah'tır. Bize düşen ise bu yolda sürekli olarak çabalamaktır. Ben de bu düşüncelerden hiçbir zaman vazgeçmedim. Ve vefat eden her çocuğumu İslami usullere göre defnettim.

Ölümçül hastalıklara yakalanmış çocukları araştırma ve bulma süreçlerinizden de bahsedelim isterseniz. Çocuklar sizin himayenize geçtiklerinde nasıl bir hâlde oluyorlar?

Hiç kimsenin almak istemediği, hastanelerde ya da tesislerde ölümü bekleyen pek çok çocuk var. Kimse ölümle ya da ölümçül bir derdi olan biriyle uğraşmak istemiyor. İşte ben bu noktada devreye giriyorum.

Sevmek, sevilme, güven duygusunu yaşamak, bir aileye sahip olmak herkesin hakkı; en çok da çocukların. Ama ne yazık ki bu çocukları dünyaya getiren anne babaları ya uyuşturucu bağımlısı ya çok ilgisiz ya da onları terk edip gitmiş. Hatta öyle çocuklar var ki onlara bir isim bile konmamış. "Baby boy" (erkek bebek), "baby girl" (kız bebek) olarak adlandırılıyorlar. Ama ben

onları evime getirdiğimde onlara Müslüman isimleri veriyorum ve hayatlarına Müslüman olarak devam etmelerine yardımcı oluyorum.

Bu çocuklar tüm dünyanın onları unuttuğunu düşünüyor. Daha açık konuşmak gerekirse hayatları boyunca kimseyi görmemişler hastane ya da tesiste görev yapanlardan başka. Kimse onlarla bir bağ kurmamış dolayısıyla güven dediğimiz duygunun nasıl bir şey olduğunu bile bilmiyorlar. Bugün hâlâ evimde kapı her çalındığında tedirgin bir hâlde birilerinin

Biz amansız hastalığa yakalanmış, her an ölümle burun buruna bir hâlde yaşayan ve kimsenin kabul etmek istemediği çocuklara "aile" olmak için çabaladık. 20 yıldan fazladır hasta, yardıma muhtaç ve herkesin unuttuğu çocukları evlat ediniyorum. Şimdiye kadar 80 çocuk evlat edindim. Allah'a hamdolsun bu çocuklardan 70'i sağlığına kavuştu.

onları alıp götürceğini düşünüyorlar. Çünkü önceki hayatları hep böyle.

Düşünsenize, sizi yaşadığınız yerden alıp hiç bilmediğiniz bir yere götürüyorlar ve orada hiç kimseyi de tanımıyorsunuz. Üstelik hastanız ve bu hastalığınızın iyileşmesine dair hiçbir umudunuz yok ve hepsinden daha da önemlisi çocuksunuz. Ne kadar dehşet verici değil mi?

Geçen yıl aralık ayında bağırsak kanseri teşhisi konuldu bana. Ve bu hastalıktan kurtulabilmem için ameliyat olmam gerektiğini söyledi doktorlarım. Onlarla konuşmaya, hastalık hakkında bilgi almaya ve operasyon geçirmeye hep yalnız gittim. Bana "Ailen nerede?", "Eşin nerede?" diye sorduklarında "Ailem yok, eşim de vefat etti." sözleriyle cevap veriyordum. "Çocukların da mı yok?" diye soruyorlardı ardından. Ben de "Oğlum vardı, ismi Adam, engelliydi ve 2007 yılında o da aramızdan ayrıldı. Yani bu dünyada kimsem yok." diyordum. O hastane sürecinde ve ameliyat zamanında yalnızlığın ve çaresizliğin ne olduğunu idrak ettim. Ve çocukların aslında ne yaşadıklarını tam olarak anladım. Çünkü onlar da yalnızlar ve çok korkuyorlar. İçinde yaşadıkları dünyaya karşı hissettikleri duygular yalnızca korkudan ve kimsesizlikten ibaret. Kendimi onların yerine koydum.

Kimse onlarla bir bağ kurmamış. Kimse onlarla konuşmamış. Ben sağır da olsalar, kör de olsalar onlarla hep konuşurum. Çünkü ben onların da birer insan olduklarını biliyorum ve inandığım değerler bana onların bir ruhu olduğunu söylüyor.

Çocuklarla kurduğunuz bu iletişim sizi nasıl etkiliyor, bu çabalarınızı ne zamana kadar sürdürmeyi planlıyorsunuz?

Sağlıklı olduğum ve kendimi iyi hissettiğim sürece Allah'ın izniyle bu çocuklara bakmaya hep gayret edeceğim. Ömrüm yettiğince bu çocukların yanında olacağım. Ben her birine sanki kendi çocuğum gibi bakıyorum. Bir tanesini bile hiçbir zaman "üvey" olarak görmedim. Belki biyolojik olarak ba-

baları değilim ama onların her biri benim çocuğum ve ben onların babasıyım.

Bir baba evladının mutluluğunu görünce nasıl seviyorsa ben de öyle seviyorum. Hayatları boyunca acıya maruz kalmış çocukların yüzlerindeki küçücük bir tebessüm bile beni her şeyin ötesinde bir mutluluğa ulaştırıyor. Ve ben o çocukların bu hallerini gördükçe yaptığım işe daha sıkı sarılıyorum.

Çevrenizden nasıl tepkiler alıyorsunuz? Farklı dinlerin ibadethanelerinde sizin için bağışların toplandığını biliyoruz. Siz bu durumu nasıl karşılıyorsunuz?

Sağlıklı olduğum ve kendimi iyi hissettiğim sürece Allah'ın izniyle bu çocuklara bakmaya hep gayret edeceğim. Ömrüm yettiğince bu çocukların yanında olacağım. Ben her birine sanki kendi çocuğum gibi bakıyorum. Bir tanesini bile hiçbir zaman "üvey" olarak görmedim. Belki biyolojik olarak babaları değilim ama onların her biri benim çocuğum ve ben onların babasıyım.

Bizim dinimiz, bize birinin yardıma muhtaç olması durumunda o kişinin hiçbir özelliğine bakılmaksızın yardım etmemiz gerektiğini öğütüyor. Ben birileri bana teşekkür etsin ya da birileri beni görsün, duysun diye bu işi yapmadım hiçbir zaman; yapmıyorum da. Ama pek çok Amerikalı hikâyemden etkilendi ve bana "Senin hikâyen insanlığa olan güvenimizi yeniden inşa etti." kabilinden cümleler kurdu. Allah'a şükürler olsun çevremdeki Amerikalıların biz Müslümanlara bakış açısı bile değişti. Ben onlara İslamiyet'in sandıklarının aksine dürüstlüğü, hoşgörü, hiçbir karşılık beklemeden iyilik yapmayı emrettiğini; dil, din, ırk, renk, ülke ayrımı yapmadan herkese karşı sevgi ile hareket etmemiz gerektiğini gösterdim ve onların algılarını değiştirdim.

Bana farklı dinlerdeki pek çok insan farklı isimler verdi: "Müslüman Muhammed Teresa" ya da "Yeryüzünde gezen melek" gibi. Herhangi bir inanca mensup olmayan bir ateist bir defasında "Umuyorum ki bir Tanrı vardır ve seni ödüllendirir." dedi. Bir başka ateist kadın ise "Bu güne kadar kimseye 'Tanrı seni kutsasın.' dememiştim ama senin hikâyen bana bu sözü söyledi." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından organize edilen Uluslararası İyilik Ödülleri kapsamında İyilik Ödülü kazandınız. Bu ödül hakkındaki fikirlerinizi de öğrenmek isteriz.

Dünyanın dört bir tarafındaki kimsesiz ve yoksullara yardım etme gayretinde olan Türkiye Diyanet

Vakfı'ndan böylesine anlamlı bir ödül almak benim için tabii ki büyük bir onur.

Ama az önce de söylediğim gibi ben hiçbir zaman bir ödül alayım isteği içinde olmadım. Çeşitli zorluklar yüzünden ev hasreti çeken, aile şefkatinden mahrum bırakılan, daha önce hiç kimse ile doğru düzgün bir iletişim kuramayan çocuklara yardımcı olmak istedim; bu kadar. Bir aileye sahip olmak; anne, baba, abi, abla ya da kardeş olabilmek bu dünyadaki en güzel şeylerden biri. Ben bu çocuklara bir aile olmaya gayret gösterdim. Onlara ev ne demek, aile bireyi olmak ne demek bunları öğretmeye çalıştım. Huzurlu ve mutlu olmalarına hep özen gösterdim. Onların küçücük bir mutluluğu bile benim için en büyük ödül.

Sayın Muhammed Bzeek, yaşadıklarınız ve anlattıklarınız gerçekten çok etkileyici ve sarsıcı. Son olarak bizlerle paylaşmak istediklerinizi de dinlemek isteriz.

Bizim dinimiz insanlık için en iyi dindir. Çünkü bizim dinimiz herkese eşit, adaletli, saygılı ve iyilikle bakmamızı ister. Bu yüzden biz Müslümanlara da dinimizin bu özellikleri dolayısıyla her zaman ve her yerde herkese iyilikle davranmak düşüyor. Ben de elimden geldiğince bunu gerçekleştirmeye çalışıyorum. Tüm bu amaçlar için bir vakıf kurmak ve daha çok çocuğa yardımcı olmak istiyorum. Eğer vakfı resmî olarak kurabilirsek hem ABD'de hem de dünyanın pek çok yerindeki çocuklara yardım eli uzatabiliriz.

Söleşimizin hazırlanmasında bizlere yardımcı olan Türkiye Diyanet Vakfı'na şükranlarımızı sunuyoruz.

Ben Biliyorum!

BEYZA SENA BAĞCI

Sabah merdivenleri koşar adım çıktım. Çektirmem gereken birkaç fotokopi vardı. Sonrasında günün hızına yetişemedim. Zaman kadar algıları zorlayan bir kavram daha yoktur sanırım. Günün içinde akıyor gibiydi, şimdi bakıyorum çoktan bir günü daha devirmişim. Eve gitmek için okuldan çıktım. Çok yorucu bir gündü, hem nöbet hem dersler. Bu arada söylemeyi unuttum, ben öğretmenim. Bugün dokuz saat dersim vardı. Saat 17.20 ve ben eve yeni giriyorum. Göz ucuyla mutfığa baktım, çocuklar benden sonra epeyce dağıtmışlar, akşama yemek de yok. Biraz toparlamaya giriştim girişme-

sine de yeterli enerjiyi bulamadım kendimde. Önce biraz oturmalı hatta uzanmalıyım. Uzandığım yerden boş durmayayım diye telefonu elime aldım. Ne kadar çok mesaj birikmiş; veli grupları, öğrenci grupları, arkadaşlar, aile... Gözüm bir an saate takıldı 17.40. Oysaki bana sadece bir an gibi gelmişti bu 20 dakika. Kalkıp çorba koymalıyım...

Kapı sesi mi o? Evet, büyük kızım geldi galiba. Hemen söyleyeyim de bir çorba koyalım, benim yerimden kalkacak hâlim yok.

"Kızım sen mi geldin? Hadi bir çorba koy da baban gele ne kadar pişsin."

Gözlerini devirip gitti. Yine

Zaman kadar algıları zorlayan bir kavram daha yoktur sanırım. Günün içinde akıyor gibiydi, şimdi bakıyorum çoktan bir günü daha devirmişim.

bir şeye sinirlenmiş belli ama soramıyorum artık. Bana patlıyor böyle durumlarda. Tüm sinirini benden çıkartıyor. Onu duymuyormuşum, dinlemiyormuşum, anlamıyormuşum. Eve daha yeni giriyor, ne anlattı, neyi duymam gerekiyor anlam veremiyorum. O da yoruluyor tabi, kütüphaneye gidip ders çalışıyor. Yeni mezun oldu KPSS, ALES gibi sınavlara hazırlanıyor. Galiba çözdüğü denemede netleri az çıktı. Tarihte mi takıldı yine acaba? Arkadaşlarıyla toplanacaktı bugün, orda mı canını sıkın bir şeyler oldu ki? Biraz sessiz kalsam sonra kendi anlatır belki. İyi olsun istiyorum fakat ona nasıl yardım edebileceğimi bilmiyorum.

ANNELER HER ZAMAN BİLİR Mİ?

Zor uyandım bu sabah. Dün geç yatmıştım. Erken yatamıyorum bir türlü, ne yaparsam yapayım o saat 01.00 olmadan giremiyorum yatağa. Neyse ki hırkanın tek kolu giyili, ayakkabılar bağlanmamış ve çantanın açık gözüyle koşturarak da olsa yetiştim servise. Biraz oturmak iyi geldi. Servis kütüphanenin önünde durduğunda ancak toparlanabilmişim. İçeri girip kendime uygun bir yer seçtim, derin bir nefes aldım. Beni uyandırmak için pencereden sızan sabah güneşiyle anca kendime geldim. Tüm bunlara rağmen güzel bir gün oldu. Güne, güzel geçen bir denemeye başladım. Devamında KPSS'nin incisi tarih ile çalışmamı taçlandırırdım.

Yeni mezun oldum, hâliyle sınavlara girmek, ilerde lazım olur düşüncesiyle puanları teker teker toplamak boynumun borcu. Bunlar hayatın -tartışılabilir de olsa- zaruretler kabîlinden karşımıza çıkarıldığı basamaklar. Teker teker aşmalı her birini.

Bir de bizi biz yapan, keyifle sürdürdüğümüz çalışmalarımız, okumalarımız var ki... Bunların başında arkadaşlarla fikir alışverişi yapılan, faydalı bilgiler edinilen ufak toplantılar yer almakta. Kütüphaneden sonra o ufak ama etkili toplantılardan birinde aldım soluğu. Bu günlerde âlimler üzerinde çalışıyoruz ve şu ara üzerinde durduğumuz isim İbn Sînâ. Yeni başladık sayılır ama şimdiden bir sürü şey öğrendik. Mesela İbn Sînâ'nın

sadece tıpla ilgilenmediği, yoğun bir şekilde felsefeye de ilgi duyduğu, valilik ve vezirlik yaptığı, bildiğimizin aksine eserlerinin çoğunlukla mantık, metafizik ve matematik üzerine olduğu ve daha bir sürü şey. Şimdi eve gidiyorum bu bilgileri bir an önce biriyle paylaşmak için sabırsızlanıyorum. Sanırım annem evde. Oturup biraz sohbet edeyim, öğrendiklerimden bahsedeyim.

Yeni mezun oldum, hâliyle sınavlara girmek, ilerde lazım olur düşüncesiyle puanları teker teker toplamak boynumun borcu.

yim sonra da akşam yemeği için bir şeyler hazırlarım. Bugün nöbeti vardı eminim ki çok yorulmuştur.

"Anneeee ben geldim. Bu gün çok güzel şeyler öğrendim, sana anlatmalıyım."

"Kızım sen mi geldin? Hadi bir çorba koy da baban gele-ne kadar pişsin."

Beni duymadı! Evet, biliyorum bilerek yapmadı, gerçekten duymadı. İçerde yorgun bir şekilde uzanıyor. Telefonu kurcalıyor; velilerden, öğrencilerden gelen mesajlar bir türlü bitmiyor. Anlıyorum bütün gün ayakta çalışıyor, gün içinde onlarca insanla uğraşıyor. Ama yine de öğrencilerini dinlediği gibi beni de dilesin istiyorum. Annem bana da kalsın istiyorum. Beni dinlemediğini söylediğimde "Ne oldu günün kötü mü geçti?" diyor hemen. O an gelirken duyduğum bütün heyecan ölüveriyor. "Eve daha yeni girdin ne anlattın, neyi duymadım?" diye sitem ediyorum.

İnsan sadece anlatmak, paylaşmak istiyor ve karşısında muhatap arıyor. Derdimi de sevincimi de kimselere diyemiyormuşum gibi geliyor. Beni gerçekten duymadığını ve anlamadığını görünce gözlerimi devirip hiçbir şey söylemeden odama geçiyorum. "Söyle denemen mi kötü geçti, tarihte mi takıldın?" diye sesleniyor arkamdan. Bütün bu hâllerimi sınav stresine bağlıyor, aşırı tepki verdiğimi düşünüyor. Belki haklıdır ama benim bunu da onunla konuşmaya ihtiyacım var. Peki, ne zaman?

ULUABAT GÖLÜ ve GÖLYAZI

SEHER MERİÇ

Filmlerde görüp de "Ayyy ne güzelmiş, keşke biz de gitsek." dediğiniz yerler vardır eminim. İşte o güzel beldelerden biri Gölyazı.

Bu ayki yazıma "Leyleği havada görmek" sözleriyle başlamak istiyorum. "Hayırdır ne leyleği?" diyorsunuz değil mi? Öncelikle bilmeyenler için bu sözün manasını açıklamam gerekiyor. Bu deyim genellikle

çok sık yolculuk yapanlar ya da çok gezenler için şaka yollu söylenir. Ama benim için bu pek söz konusu değil galiba. Çünkü benim leylek bir türlü konmak bilmiyor.

Ankara'dan yola çıkılı fazla olmamıştı. Eskişehir'deki çiğ börek ve ayran ziyafetinden

sonra tekrar arabaya binip yola revan olmuştum ki leylekleri gördüm. Ama daha yol bitmemişti. Bozüyük ve İnegöl derken Bursa'ya vardım. Yollar eskisi gibi değil, çok güzel, hiç yorulmadan ve risk almadan gidebiliyorsunuz. Ben bu seferki yolcu-

luğumda sizlere Gölyazı'yı ve Uluabat Gölü'nü anlatmak istiyorum. Bir yanlış anlama olmasın. Ulubat değil Uluabat Gölü.

Filmlerde görüp de "Ayyy ne güzelmiş, keşke biz de gitssek." dediğiniz yerler vardır eminim. İşte o güzel belde-

lerden biri Gölyazı. "Orda bir köy ve bir göl var uzakta." deyip buralara kadar geldik.

Öncelikle genel bir bilgi vereyim. Burası balıkçılıkla uğraşan bir köy. Uluabat Gölü'nün içinde aslında sekiz tane ada varmış. Ben diğer yedisini göremedim. Ama

Bursa ve civarından buraya özellikle kahvaltı yapmaya gelen çok ziyaretçi oluyor. Çoluk çocuk keyifle kahvaltılarını yaptıktan sonra, tekne turuna çıkıyorlar.

herkesin bildiği ve ana karaya küçük bir köprüyle bağlı olan Halilbey Adası'nı gezdim.

Geçmişte bir Rum köyü olan Gölyazı'nın eski adı Apolyont'muş. Ne kadar doğru bilemem ama hani bizim pazarlarda severek satın aldığımız Napolyon kirazı var ya, aslında o "Apolyont Kirazı"ymış. Uluabat Gölü ve çevresinde yetişen bu kirazların iri ve kıpkırmızı olduğunu söylemeden geçmeyeyim.

Aracınızı merkeze sokamıyorsanız, sokmayalım da; zaten küçücük ve sevimli olan bu köyü daha fazla egzoz gazıyla zehirlemeyelim. Adaya giden köprüden geçmeden bizi oldukça yaşlı bir

çınar karşılıyor. Yöre halkı tarafından "Ağlayan Çınar" diye adlandırılan bu ağaç, Osmanlı'nın kuruluşundan bir önceki yüzyıldan kalmamış. Tahmini yaşının 700 ya da 750 olduğu söyleniyor. Dimdik ve vakur bir duruşu var. Neden ağlayan çınar dedikleri hakkında bir sürü rivayet var. Şimdi burada size bunları anlatmayacağım. Beni esas ilgilendiren Osmanlı Devleti'nin, bünyesinde yaşayan bütün tebasını kucaklaması gibi bu çınar da gelen bütün ziyaretçilerini bağrına basıyor.

Köprüden geçerken yanıma önce bir adam daha sonra da bir hanım teyze gelip "Kızım tekneyle gölde gezmek

Bu göl balıklarıyla ünlü. Yayın, sazan ve tur-na bol miktarda çıkıyor. Maşallah demeden geçmeyin lütfen.

ister misiniz?" diye sordu. Aslında ücretler çok da hesaplı sadece 5 TL ama eğer saltanat kayığı ile gezmek istersen o 10 TL imiş. Saltanat kayığı dediğime bakmayın. Biraz daha süslü ve camla kaplı. Hanım teyzeye teşekkür edip yolumuza devam ettik. "Niye binmedin?" demeyin. Benim göllere girmeme gibi huyum vardır. Ülkemizin göllerinin derinliği oldukça fazladır ve tatlı su olmasından dolayı kaldırma kuvveti çok azdır. Hoş, Uluabat Gölü'nün derinliği en fazla iki iki buçuk metreymiş.

Elimde fotoğraf makinası, sokak aralarında dolaşıyorum. Burada yaşayan halk gelen ziyaretçilere çok alışmış. Evinden çıkan bir balıkçı amca, uzun çizmelerini giyiyor ve hızlı adımlarla kıyıya doğru ilerliyor hemen önümden. Sokakta küçük bir kız, geleni geçeni hiç umursamadan bebekleriyle oynuyor.

Aslında buraya hemen her sene gelen leylekler gibi davranıyorlar. Leylekler de orada yaşayanları pek dikkate almadan yaşamlarını bir süre burada devam ettiriyorlar. Leylek deyince öyle bir iki tane falan değil inanın. Kuş göç yollarının üzerinde olduğundan her sene buraya gelen leylekler için haziran ayında bir festival düzenleniyormuş. Hemen her evin çatısında ya da elektrik direğinde muhakkak bir leylek bulunuyor. İnanmıyorsanız gelip kendiniz görün.

Gezmesi çok kolay bir ada burası. Dönüp dolaşıp geleceğiniz yer yine ana karaya bağlantı köprüsü.

Yeme içmeyi anlatmayı unuttum sanmayın. Burada pek unutulacak bir şey değil. Bu göl balıklarıyla ünlü. Yayın, sazan ve turna bol miktarda çıkıyor. Maşallah demeden geçmeyin lütfen.

Eğer isterseniz size temizlenip hazır hâlde teslim ediyorlar balıkları, buz kutuları içinde. Fiyatlar ise çok hesaplı. "Taze mi?" demeyin. Kesinlikle taze. Bu sayfada videolar da yayınlanabilseydi, o zaman sizlere tezgahta

Gölyazı'dan ve Uluabat Gölü'nden ayrılırken "Acaba buralara bir daha ne zaman gelebilirim?" diye düşünmeden edemiyorum. İnşallah sahip olduğu değerleri aradan geçen yıllara yenilmez.

hoplayıp zıplayan turna balığını gösterebilirdim. Kim bilir belki teknoloji biraz daha ilerlerse onu da görürüz. Balık olur da balıkçı lokantaları olmaz mı? Mini mini lokantalar var.

Bursa ve civarından buraya özellikle kahvaltı yapmaya gelen çok ziyaretçi oluyor. Çoluk çocuk keyifle kahvaltılarını yaptıktan sonra tekne turuna çıkıyorlar. Sokak aralarındaki hediyelik eşya satıcılarını da söylemeyi unutmuyayım. Balık ya da kahvaltı istemiyorum diyorsanız eğer, köprünün hemen dibindeki çınarların altındaki çay bahçesine oturup göle uzun uzun bakabilirsiniz. Bazen biraz durmak gerekmez mi zaten. Durmak ve bir bardak çay içerken kafamızdaki boşaltmak lazım arada bir. İşte o zamanlardan birini yaşıyorum şimdi. Bu çay da beni hep böyle düşündürüyor...

Unutmadan, son yıllarda birkaç büyük dizinin de çekim platosu olduğu için epey ünlenmiş Gölyazı. O yüzden çok fazla ziyaretçisi var. Ama eğer siz, daha sakin bir zamanda geleyim dersiniz, hafta içini tavsiye ederim. Ya da belki kışın gelmek lazımdır. Çok farklı bir deneyim olabilir.

Gölyazı'dan ve Uluabat Gölü'nden ayrılırken "Acaba buralara bir daha ne zaman gelebilirim?" diye düşünmeden edemiyorum. İnşallah sahip olduğu değerleri aradan geçen yıllara yenilmez.

Şimdilik benden bu kadar. Allah'a emanet olun.

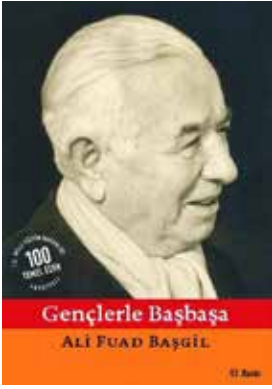

Kitap ve Hayat

MONTAIGNE

Ne yaparsınız bu adamlara: Yazılı olmayan lafı dinlemezler, kitaba geçmedikçe sözlere inanmazlar; gerçeğe sakallı olmadıkça kulak vermezler. Budalalıklar yazı kalıbına döküldü mü bir ciddilik kazanıyor. "Bir yerde duydum." dersiniz olmaz. "Bir yerde okudum." diyeceksiniz. Ben insanların sözleriyle yazılarını ayırt etmediğim için konuşurken yapılan yanlışların yazarken de yapıldığını bildiğim, zamanımıza eski zaman kadar değer verdiğim için bir dostun dediklerine büyük bilginlerin sözleri kadar değer veriyorum; kitaplar kadar kendi gördüklerimden de faydalanıyorum. Onlar der ki: "Erdem, uzamakla daha büyük olmaz." Ben de derim ki: "Gerçek, ihtiyarlamakla daha akıllı olmaz." Hep söylerim: "Örneklerimizi yalnız yabancılardan ve kitaplardan almak budalalıktır." Örnek bakımından zamanımız Homeros ve Platon zamanından daha az zengin değildir. Ama çoğumuzun istediği doğru söz söylemek değil, bilginlik taslamaktır. Sanki Plotin yahut Vascossan'ın dükkânından getireceğimiz tanıtılar kendi köyümüzden getireceğimiz tanıtlardan daha soyluymuş gibi. Gözümüzün önünde olup bitenleri, yarasız eklentilerden ayırıp belirtmeye, düşüncelerimizi onlar üzerinde işletip değerlerini meydana çıkarmaya gücümüz yetmiyor.

Montaigne, Denemeler, Kitap III, Bölüm XIII, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014

Ali Fuad Başgil, "Gençlerle Baş Başa"da ruhsal çalkantıların zirvede olduğu, fiziksel ve duygusal değişikliklerden kaynaklı çeşitli sorun ve gerilimlerin yaşandığı hassas bir dönemde gençlere rehberlikte bulunur. Yazar, eseriyle "geleceğin ümidi gençleri bunalımdan, iradesiz ve cesaretsiz yaşamaktan" kurtarmayı vaat eder.

Gençlik, toplumların umudu ve istikbalidir. Gençliğin düşünce dünyasının teşekkülü, toplum için hayati önemi haizdir. Onların harcını yoğuracak dinamiklerin sahilliğini, yerliliğini temin etmek; eğitim süreçlerinin içinde görev alanların ve aydınların vazifelerindendir. Gençleri ihmal edilmiş, tembelliğe, taklitçiliğe terk edilmiş, kısır düşüncelerle baş başa bırakılmış bir toplumun başka hiçbir alanda elde edeceği başarı, başarı sayılmaz. İlmi haysiyeti kendine şiar edinen Ali Fuad Başgil, bunun farkında olan ve sancısını çeken bir mütefekkir olarak, "Gençlerle Baş Başa" eserinde gençlere bir hoca, bir ağabey edasıyla kritik nasihatlerde bulunmuş, kendi hayat tecrübesinden hareketle yol göstermiştir.

GENÇLERLE BAŞ BAŞA

MAHİR KILINÇ

Ali Fuad Başgil, "Gençlerle Baş Başa"da ruhsal çalkantıların zirvede olduğu, fiziksel ve duygusal değişikliklerden kaynaklı çeşitli sorun ve gerilimlerin yaşandığı hassas bir dönemde gençlere rehberlikte bulunur. Yazar, eseriyle "geleceğin ümidi gençleri bunalımdan, iradesiz ve cesaretsiz yaşamaktan" kur-

tarmayı vaat eder. Yazarın "Fikri çalışma atölyesinin genç ve tecrübesiz çıraqları için faydalı olabilecek bir rehber." olduğunu söylediği bu eser; gençlere başarılı olmanın şartlarını, bu uğurda kendilerini bekleyen düşmanları ve bu düşmanları nasıl bertaraf etmeleri gerektiğini sohbet havasında anlatır. Bunların yanı sıra Ali Fuad Başgil; terbiyenin huy ve karakter üzerine etkisinden, yani huy ve karakterin terbiyesinin mümkün olup olmadığından ve verimli çalışmanın nasıl tesis edilebileceğinden bahseder. Son olarak da çalışma hayatının genel kanunları başlığı altında çoğu serlevha niteliğindeki sözleriyle eserini nihayete erdirir.

Ali Fuad Başgil'in "hayırla anılmak" beklentisiyle kaleme aldığı bu eser, nesiller boyu okunası özelliğini ve güncelliğini hâlâ korumaktadır. Zaman, mekân ve şartlar değişiyor lakin gençler ve karşılaştıkları zorluklar değişmiyor.

Alo alo muhterem Samiin! Şimdi reklamlar

AYŞEGÜL GÜRBÜZ

Vaiz

"A

lo alo muhterem samiin (dinleyiciler)! Burası İstanbul telsiz telefonu!"

Ülkemizde ilk radyo yayını bu cümlelerle başladı. Henüz hiçbir yerde radyo alıcısı olmadığı için İstanbul Sirkeci Büyük Postane'nin kapısına yerleştirilen hoparlörler aracılığıyla yayın halka duyuruldu. Radyoların evlere girmesi öyle kısa sürede olmadı. Önce il ve ilçe merkezlerinden yine telefon direklerine ya da ilçe meydanında ağaçlara asılan hoparlörlerle Anadolu halkı radyo yayınlarıyla tanıştırıldı. Ardından haneler radyo ile buluştu.

Radyolar evlere girer girmez en tepeye kurulmayı başardılar. Gerçekten tepeye! O zamanlar "terek" denilen, yerden yaklaşık iki metre yüksekte olan raflara

Radyonun son dönemine yetişmiş bir "Y Nesli" olarak hayal meyal hatırlıyorum "Çocuk Bahçesi" programını. Bir önceki nesil saatini bile radyo ile ayarlıyordu. "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" bizim için sadece Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait bir romanken öncekiler için her akşam aynı saatte başlayan ana haber bülteniyle saatini ayarlayıp kurmanın adydı.

yerleştiler. Antenli radyolar henüz çıkmadığından daha iyi çeksın diye tepele-re konduğu bir ihtimalse de asıl amacın radyoları çoluk çocuğun hışmından korumak olduğunu düşünmüyör değilim. Bizim evdeki radyo bu günlere sapasağlam geldiyse işte o terek sayesinde. Zira annem bile ayağının altına sandalye almadan radyoya ulaşamazdı.

Ben radyonun son dönemine yetişmiş bir "Y Nesli" olarak hayal meyal hatırlıyorum "Çocuk Bahçesi" programını. Bir önceki nesil saatini bile radyo ile ayarlıyordu. "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" bizim için sadece Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait bir romanken öncekiler için her akşam aynı saatte başlayan ana haber bülteniyle saatini ayarlayıp kurmanın adydı. Kimileri sevinçle kimileri garipseyerek karşılasa da dolu dolu tam kırk yıl boyunca iyisiyle kötüsüyle hem eğlence hem haber kaynağı hem de "mektep" oldu radyo. Ta ki televizyonlar gelip o dantel örtünün altına girene kadar. Televizyonun hareketli dünyası kısa zamanda radyo tiyatrolarını, türkülerini, ajansları kulaklardan silmeyi başardı. "Muhterem Samiin" artık yerini "Muhterem Nazirin"e bıraktı. Kısa sürede evlerimizin başköşesine yerleşen televizyona olan sevgimiz, "İnsanlar bu kutuya bakmaktan kısa zamanda sıkılacaktır." şeklinde öngöründe bulunanları tarihin en çok yanılanları arasına katmak için yeterli geldi.

Her ne kadar siyah beyaz bir başlangıç yapmış olsak da televizyon algımız hep çok renkli olmuştu. Bu iki rengi ona yakıştıramadığımızdan olsa gerek ekrandaki görüntüyü kısmen renklendiren, bir nevi ekran koruyucu da olan bazı plastik aparatlar bile kullandık. Bunlar sayesinde iki ya da dört renk daha görebildik televizyon ekranında. Bu renk hevesi kısa zamanda talebe dönüşünce renkli televizyonlar arzıendam etmeye başladı vitrinlerde. Ve biz ilk fırsatta "emektar" falan demeden hatta hâlâ çalışmasına rağmen siyah beyazlarımızı kaldırıp attık. Dantel örtünün altında artık hem renkli hem uzaktan kumandalı televizyonlar vardı.

"Hey gidi günler hey!" Şimdi boy boy bütün beyaz eşya dükkânlarının vitrinini süsleyen, olmadık özellikleriyle bizi şaşırtmaya devam eden televizyon; sen neymişsin! Siyah beyaz, otuz yedi ekran, tüplü, pilli derken ne ara büyüdün, nasıl böyle serpildin! LCD, Plazma, Smart, LED, OLED... Hızına yetişmek mümkün değil. Senin kuzenler bu şekil gelişmedi yani. Çamaşır makinesi sorsan otomatikleşti ama hâlâ doldur boşalt işi bizde, buzdolabında buzluklar aşağı indi ama mühim bir fark sayılmaz. Olan kısıllara oldu laf aramızda. Bulaşık makinesinden hiç bahsetmeyeyim, hep aynı. Ama sen... Sen "açıl" deyince açılıp, "kapan" deyince kapanıyorsun. Bu ne masalsı mutluluktur. Her şeyi anlarım da o koca tüpü ne yaptın? Çocukluğumuzdaki en büyük tehditlerden biriydi senin tüpün. "Aman patlar" diye ıslak bezle toz alması engellenen "tozofobik"ler hâlâ aramızda! Uzun süre bakmaya kıyamazdık sen yorulacaksın diye. "Gözünü bozulacak, yakından izlemeyin!" sadece seni korumak için bir bahaneydi belki de. Büyüdükçe televizyonun göz bozmadığını ancak reklam arası program izler olmanın sinir bozuculuğunu öğrendik. Durmadan akan şeritlerle hızına yetişemediğimiz haberlerden bir türlü haberdar olamamayı da öğrendik. Olur olmadık dizilerine, tekrar tekrar yayınlanmaktan replikleri ezberlenmiş filmlerine, kimin, neyi, neden kazandığını ya da kaybettiğini anlamadığımız yarışmalarına rağmen yerin hâlâ başköşe.

Açmaya yarayan düşmenin aynı zamanda kapatmaya da yaradığını unutmadan iyi seyirler Türkiye!

Vatanın harîm-i ismeti

NERMİN TAYLAN

"Asımın nesli diyordum ya... Nesilmiş gerçek işte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek..."

Nene Hatun; 93 Harbi'nden gazi olarak çıkmıştır, savaştan sonra bir daha köyüne dönmemiştir. İlerleyen yıllarda eşini kaybetmiş; oğlu Yusuf, Çanakkale'de şehit düşmüştür.

Asırlarca adaleti ve hoşgörüsü ile dünyaya hükmetmiş olan Osmanlı Devleti XIX. yüzyılın sonuna doğru artık hasta adam olarak görülüyordu. Hemen yanı başındaki komşusu Rusya, "hasta adam"ın can damarlarından pay koparmak için iki cepheden (Balkanlar/Kafkasya) Osmanlı'ya saldırıyor, iki ay gibi kısa zamanda İstanbul'a ulaşmayı hedefliyordu. 93 Harbi diye bilinen 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşında Rusya, Kafkasya cephesini açtı. Kısa sürede Batum ve Arda-

han düşman kuvvetlerince ele geçirildi. Kars bu taarruza altı ay direnebilmişti. Savaş hengâmında Ruslar'ın ele geçirdiği bölgelerde sivil halk doğduğu toprakları terk etmeye zorlandı.

Yapılan baskılar sonucunda göç etmek mecburiyetinde kalanlardan biri de Nene Hatun'du. Kocas ve kardeşi cephede savaşan Nene Hatun, iki çocuğunu yanına alarak Erzurum'a sığınmıştı. Kardeşi Hasan bir süre sonra cepheden ağır yaralı olarak döndü, kocasından ise bir haber alamıyordu. Bu sı-

rada Osmanlı, Erzurum'daki Aziziye ve Mecidiye tabyalarını güçlendirip bu tabyalara öncü birlikler yerleştiriyordu. Ancak Osmanlı'ya ihanet eden bazı Ermeniler Osmanlı asker kıyafeti giyip öğrendikleri parolalarla devriyeden dönen askerimiz gibi tabyaların kapılarını açtılar. Tabyalara giren Rus ve Ermeni çeteler ne yazık ki askerimizin tamamını şehit etti.

O gecenin sabahında yaralı kardeşi Hasan'ı gözleri önünde kaybeden Nene Hatun, Rus askerinin tabyalara girip tüm askerimizi öldürdüğü

haberini duyunca eline satırı alıp sokağa çıktı ve sabah namazı vakti, 2-3 bin Erzurumlu gibi Aziziye tabyasına koştu. Rusların her türlü savaş teçhizatıyla donanımlı birliklerine karşı balta, satır, kazma, kürek ellerine ne geçtiyse tabyanın kapısına dayanan halk, orada kahramanca bir mücadele verdi. Bine yakın sivilin şehit olduğu bu harpte tabyalar ele geçirildi ve millet düşman askerini geri püskürtmeyi başardı.

Nene Hatun 93 Harbi'nden gazi olarak çıkmıştır, savaştan sonra bir daha köyüne dönmemiştir. İlerleyen yıllarda eşini kaybetmiş, oğlu Yusuf Çanakale'de şehit düşmüştür. Yaşadığı acılar yetmiyormuş gibi 1916'da Erzurum'un Rus ordusu tarafından işgal edilmesine de bizzat şahit olmuştur.

Yıllar geçer, 93 Harbi gazisi Nene Hatun maalesef unutulur. 1934 yılında bir gazeteci tesadüfen kendisine rastlayıp haberini yapınca Türk'ün bu kahraman kadını yeniden hatırlara gelir. Hayatında ilk defa resmi çekilip kendisiyle bir röportaj yapılır, gündemde oldukça yer eder ama yıllar yine üzerini örter, dünya dağdağasına dalan halk yine kendisini unuttur.

1939 yılındaki İkinci Dünya Savaşı ülkeyi olumsuz etkilemiş ve ekmek dahi karneyle verilir hâle gelmiştir. Bu sırada Erzurum Belediyesi, gazilerine ekmek karnesi dağıtır lakin az zaman sonra yönetim değişince Nene Hatun ve diğer gaziler ekmek alamaz olurlar, TBMM'ye bir mektup

yazarak meramlarını şu şekilde dile getirirler;

"... Bu ölmez zaferin yadigarı bizler, birerlerimiz doksanar, yüzer yaşındayız. Hiçbir sığınacak yerimiz ve tutunacak hiçbir desteğimiz yoktur. Belediyeden ayda dört lira maaştan başka bir şey görmüyoruz. Geçen sene birer meccâni ekmek veriyorlardı, bu sene o ekmeğimizi de kestiler. Şimdi aç ve muhtaç bir vaziyetteyiz. Ve diliyoruz da. Bizlere icâb eden nakdi ve fiili yardımın yapılarak bu çetin ve acıklı vaziyetten kurtarılmaklığımızı yüksek ve derin saygılarımızla sunarız."

Nene Hatun 1952 yılında Aziziye Tabyası Anıtı'nın açılışına

Nene Hatun, Türk Kadınlar Birliği tarafından 1955 yılında "Yılın Annesi" seçilir fakat aynı yıl 22 Mayıs 1955 tarihinde, 98 yaşında ömrü boyunca ayrılmadığı Erzurum'da zatürre sebebiyle hayata gözlerini yumar.

"Şeref Konuğu" olarak davet edilir. Sonrasında 3. Kolordu Komutanı Nurettin Baransil kendisini evinde ziyaret eder. Kahraman kadın 95 yaşında yeniden hatırlanmanın mutluluğu içerisinde 3. Kolordunun ninesi ilan edilir. Artık vi-rane evine onu ziyaret etmek ve anılarını dinlemek üzere mülki amirler, öğrenciler, askerler gelmektedir. Gördüğü bu son vefa ile tüm geçmiş vefasızlıkları unuttur Nene Hatun. Ölümünden bir yıl önce kendisini ziyaret eden Nato Başkomutanı'na "Ben o zaman icap eden şeyi yapmıştım. Bu gün de icap ederse aynı şeyi yaparım." der ve Amerikan generali kendisine hayran bırakır.

Ömrünün son yıllarında olsa dahi hatırlanmanın sevincini yaşayan Nene Hatun, Türk Kadınlar Birliği tarafından 1955 yılında "Yılın Annesi" seçilir fakat aynı yıl 22 Mayıs 1955 tarihinde, 98 yaşında ömrü boyunca ayrılmadığı Erzurum'da zatürre sebebiyle hayata gözlerini yumar. Cenazesi ise kendisine yakışır şekilde top arabasına konularak, resmi protokol, mülki amirler ve talebelerden oluşan kortej eşliğinde Aziziye Tabyası'nda kendisi için hazırlanan mezara defnedilir.

Henüz 20 yaşında iken 2 aylık kızını beşiğinde bırakıp "Yavrum annesiz yaşayabilir fakat vatansız yaşayamaz!" diyerek koştuğu Aziziye Tabyası'nda şimdi kendisine gelen ziyaretçilerine âdeta "Vatanın harâm-i ismetini çiğnetmeyin!", "Canınızdan geçin bu vatandan geçmeyin!" demektedir.

Sevgiyle nazar etmek

CÂNÂN CEHRİ AKYOL

Diyanet İşleri Uzman Yardımcısı

Kalem; asırlardır dile gelmesine, tarihe kayıt düşmesine vesile olan kâğıdın kusurunu bulup "Bu kâğıt çok pürüzlü, ben bu kâğıda yazmam!" dese ne olur? Kalem, kâğıdın kusurunu bulacak kadar dümdüz mü acaba? Peki ya kâğıt, o da tecessüse esir olup satırlarla ona anlam katan kalemin kusurunu arasa, eksikliğini bulsa "Eğri bu kalem! Yazıp çizmesin sathıma, kullanmasın beni." dese ne olur? Kâğıt, kalemin eksikliğini bulacak kadar pürüzsüz ve mükemmel mi acaba? Kâğıtsız kalem suskun, kalemsiz kâğıt boş... Yağmur tanesi dese ki "Bu toprak çok kara, çok soğuk. Ben ıslatmam onu, can vermem hiçbir zerremle..." Onun her bir zerresi-

ne muhtaç olan toprak da "Yağmur çok renksiz, tadı tuzu yok..." diyerek eleştirse, almasa kara bağına onu, ne olur? Yağmursuz toprak kuru, atıl; topraksız yağmur nereye sığsın? Kalem kâğıda, kâğıt kaleme muhtaç... Yağmur toprağa, toprak yağmura... Peki insan? İnsan, insana muhtaç değil mi? Kâinattaki her bir zerre gibi insan da birbirine muhtaç, "bir" olup beraber olunca anlamlı. Tıpkı kalem ve kâğıt gibi insan da bir başkasının kusurunu arayacak, eksikliğini bulup ifşa edecek kadar masum ve mükemmel mi?

Rabbimiz, "Birbirinizin kusurunu araştırmayın..." hitabıyla kardeşliğin muhabbetini ve masumiyetini

yıpratın tecessüse, kusur aramaya karşı uyarmış insanı. Zira nerede ayıp ve kusurlara odaklanmış bir bakış varsa, orada muhabbet pınarları kurumaya yüz tutarmış. Bu yüzden insan, kendi içine dönüp eksiklerini tespit etmeli. Bakışlarını kendine yöneltmeli. Dört arkadaşın başından geçenler bu hakikati anlatır bize.

Hikâye bu ya, zamanın birinde dört yakın arkadaş; çalışkanlıkları, hâl ve tavırlarıyla hocalarının kalbinde yer edinmiş. Medresedeki tüm talebeler onlara gıptayla bakarmış. İnsanoğlu bu... Zıt duygular kaim olabiliyor gönlünde... Tıpkı bu gençler gibi... Birbirlerini hem çok sever hem de birbirleriyle yarışmış. Yani kimi zaman kıskançlığın kavurucu esintisi süzülürmüş aralarından. Büyük bir dikkatle izlerlermiş birbirlerinin yapıp ettiklerini. Öyle hasis bir bakışla nazarederlermiş ki birbirlerine, âdeta "Şu arkadaşım bir hata yapsa ya da bir kusurunu yakalasam." niyetiyle tüketirlermiş zamanlarını ve yıpratırlarmış muhabbetlerini... Bu durumu fark eden hocaları, onları tecessüs-

ten kurtarmak için gençlere bir ders vermeye karar vermiş. Onları büyük bir camiye götürüp "Haydi bakalım! İşte can; işte cânâna, âlemlerin Rabbine çağırın ezan... Can, secde mahallinde kulluk makamına erişmenin hasretinde... 'Can'ın sesine kulak verelim, huşuyla eda edelim namazlarımızı." demiş. Gençler saf tutmuşlar omuz omuza, gönül gönüle. Ama tecessüs sarmış gönüllerini bir anda. Kusur arayan; kıskanç, kaçamak bakışları yüzünden her biri kendi namazından gafil olmuş. Namazlarını kılarken içeriye bir adam gelmiş. Solda duran gencin önünde namaza başlamış. Kendini tutamayarak "Hiç namaz kılanın önüne geçilir mi? Yanımda saf tutup niyet etseydiniz ya da arkama dursaydınız keşke." demiş. Adamcağızı eleştirme telaşından namazda konuştuğunun farkında değilmiş. Yanındaki arkadaşı, "Şu biçareyi eleştireyim derken namazından gafil oldun. Başkalarının hatalarını arayacağına ibadetinle meşgul olsaydın, namazını huşuyla eda ederdin." demiş. Arkadaşının hatasına odaklandığı için onu ikaz ettiği hatayı yaptığı farkında değilmiş. Üçüncü genç rükûdan doğrulurken kendini tutamayıp "Ah kardeşim! Onu eleştiriyorsun, ama sen rükûnu dahi doğru yapamıyorsun. Farkında değil misin? Rükûda ne kadar az eğiliyorsun? Dizlerini kavrayıp iyice eğilmen lazım hâlbuki..." demiş. Selam verecekleri esnada dördüncü genç "İyi ki başkalarının ayıp ve kusurlarına dikkat edip bunları araştırmıyorum." diye geçirmiş içinden. Düşündüklerine o kadar odaklanmış ki farkında olmadan "Oh çok şükür namazımı huşuyla eda ettim. Keşke onlar da benim gibi yapsaydı." deyivermiş. Hocaları "Ah canım evlatlarım, mümin müminin kusurlarını örtmede gece gibi olmalı, değil mi? Peki siz ne yaptınız? Haydi, bozulan namazlarınızı iade edin." deyince, yaptıkları hatayı fark etmişler.

Yunus gibi sevmeli... Yaradan'dan dolayı sevmeli her insanı... Yunus'un tutuşup yandığı, sonra piştiği Nebvî sevgiyle sevmeli insanı... Resûlullah gibi sevmeli. Güzelliklere açılan, eksiklere kapanan bir nazarla müşahede etmeli yaratılanı. Keşfettiğimizi düşündüğümüz her eksiğin ve eleştirdiğimiz her hatanın varlığımızdaki aynadan yansıyan bir görüntü olduğunu; yani bize, bizi anlattığını unutmamalı vesselam.

İSLAM'I İLK KABUL EDENLERDEN

Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.)

DOÇ. DR. SALİH KESGİN

Resûlullah'ın (s.a.s.) tebliğ ettiği vahye ilk tabi olanlardan olan Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.), Allah'tan başka ilah olmadığını ve Hz. Muhammed'in onun elçisi olduğunu kabul etmesinin ardından annesinin şiddetli tepkisi ile karşılaşır.

Evladının Müslüman olduğunu öğrenen annesi buna çok üzüldü ve oğlunu atalarının inancına döndürmek için, inancından vazgeçmez ise yemeyip içmeyeceğine dair yemin eder. Annesine çok düşkün olan Sa'd (r.a.), ona bir zarar gelmesini asla kabul edemezdi. Ancak imanla alakalı bir konuda Rabb'ine isyan edip başkasına da tabi olamazdı. Yeminini uygulamaya koyan annesine, bir evlat için kullanılması çok zor olan şu ifadelerle cevap verir: "Anneciğim, bin tane canın olsa ve bunları tek tek versen, ben yine de dinimden dönmeyeceğim." (Müslim, Fedâilü's-Sahâbe, 43-44; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gâbe, II, 368.). Bu kararlılığı gören annesi Hamne binti Süfyan, yemininden vazgeçmek zorunda kalır. Bu olayı takiben Sa'd B. Ebû Vakkâs'ın (r.a.) duruşunu destekleyen ve böylece bir durumla başka Müslümanlar da karşılaşacak olsa nasıl hareket etmeleri gerektiğini gösteren şu ayet nazil olur: "Eğer, hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığın bir şeyi bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara (anne baba) itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin." (Lokman, 31/15.)

Müslümanlar Medine'ye hicret edene kadar Mekke'de kalan Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.), annesinin tepkisi karşısında benimsediği karakterli duruşunu

Mekkeli müşriklere karşı da göstermiştir. Nitekim arkadaşlarıyla birlikte ibadet ederken müşriklerden bir grup kendilerine sataştığında eline aldığı bir deve kemiği ile onlara karşılık vermesi Sa'd B. Ebû Vakkâs'ın (r.a.) zulüm karşısındaki tutumunu göstermekteydi.

Medine'ye hicretle birlikte Müslümanlar kendilerini tehdit eden güçlere karşı cevap vermeleri gerektiğinde Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.) kahramanca duruşu ile Müslümanların izzetini koruyandır. Bedir'de müşrik süvari birliğinin komutanı olan Said b. el-As'ı öldürüp kılıcını Resûlullah'a (s.a.s.) teslim edendir, o.

Uhud'da, müşriklerin üstünlüğü ele geçirdiği ve Müslümanların paniğe kapılarak dağıldığı sırada Resûlullah'ın (s.a.s.) yanından ayrılmayıp gövdelerini siper ederek onu korumaya çalışan bir kaç kişiden birisidir, Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.).

Uhud'da, müşriklerin üstünlüğü ele geçirdiği ve Müslümanların paniğe kapılarak dağıldığı sırada Resûlullah'ın (s.a.s.) yanından ayrılmayıp gövdelerini siper ederek onu korumaya çalışan bir kaç kişiden birisidir, Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.). Öyle ki, herkesin paniğe kapıldığı esnada cesaretinden hiçbir şey kaybetmeden ok atmaya devam ediyor ve attığı her ok hedefini buluyordu. Resûlullah (s.a.s.) ona ok veriyor ve şöyle diyordu: "At ey Sa'd, anam babam sana feda olsun".

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) anne ve babasını bir arada zikrederek başka hiç kimse için kullanmadığı bu ifadeleri, onun Sa'd B. Ebû Vakkâs'tan (r.a.) memnuniyetini göstermektedir.

Bedir'e, Uhud'a, Hendek'e, Hudeybiye'ye, Hayber'e, Mekke'nin Fethi'ne ve diğer gazvelerin tamamına katılındı, Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.).

Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra Hz. Ebu Be-

Hadis nakli konusunda titiz davranan Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.), emin olmadıkça ve gerekmedikçe hadis rivayet etmezdi. Kendisinden 271 hadis nakledilmiş, rivayetleri Kütüb-i Sitte ve diğer hadis kitaplarında yer almıştır.

kir'e (r.a.) biat eden, Hz. Ömer döneminde aktif olarak devlet idaresinde görev alandır, o. Öyle ki İran İmparatorluğu'na karşı zaferle neticelenen Kadisiye ordusunun kumandanlığını yaparak Müslümanların izzetini koruyandır o.

Hiz. Ömer ve Hiz. Osman döneminde Kûfe valisidir; Hiz. Ömer'in (r.a) kendisinden sonra halife seçimini gerçekleştirmek için tesis ettiği altı kişilik şura heyetinin üyesidir Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.). Hiz. Osman'ın (r.a.) şehit edilışinin ardından başlayan fitne ve ihtilâflardan tamamen uzak kalmaya gayret etmiştir. Öyle ki Sa'd (r.a.); güçlü bir kişiliğe ve siyasi desteğe sahip olmasına rağmen, siyasi çekişmelerin içine girmekten ömrünün son günlerine kadar kaçınmış, tarihî kaynaklardan öğrendiğimize göre oğlu Ömer ve kardeşinin oğlu Haşim gelip kendisine; "Yüz bin kılıç sahibi var ki hepsi seni hilafet için en liyakatli kişi olarak tanıyor." dediklerinde: "Sizin yüz bin kılıcınızdan daha kuvvetli tek bir kılıç, mümine çekilince onu kesmeyen, kafiye karşı sıyrılınca onu kesen kılıçtır." (Nedvi, Hiz. Peygamber'in Ashabı, Asrı Saadet, c.1. s. 436.) cevabını vererek Müslümanların birbirlerine zarar vermelerine karşı ne kadar hassas olduğunu göstermiştir.

Sa'd (r.a.), Hicri 55 yılında ikamet etmekte olduğu Medine dışındaki Akik vadisinde vefat etmiş, Mescid-i Nebi'de kılınan namazdan sonra, Baki Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Hadis nakli konusunda titiz davranan Sa'd B. Ebû Vakkâs (r.a.), emin olmadıkça ve gerekmedikçe hadis rivayet etmezdi. Kendisinden 271 hadis nakledilmiş, rivayetleri Kütüb-i Sitte ve diğer hadis kitaplarında yer almıştır. Bunlardan birisi mealen şöyledir: Resûlullah (s.a.s.) her namazın ardından muhakkak şöyle dua ederdi: "Allah'ım, korkaklıktan, cimrilikten sana sığınıyorum. Rezil bir hayata düşmekten, dünyanın ve kabrin imtihanından sana sığınıyorum." (Buhârî Hadisi)

İdrar yolu enfeksiyonu

DR. AYŞE F. TUNCEL

Biyokimya Uzmanı

idrar yolu enfeksiyonu; idrar yollarının herhangi bir kısmında (idrar yollarının son kısmı olan üretra, mesane olarak isimlendirilen idrar kesesi, mesane ile böbrekleri birbirine bağlayan üreter ve böbreklerde) meydana gelen iltihap tablosuna verilen isimdir.

RİSK FAKTÖRLERİ

Cinsiyet: Enfeksiyon gelişme riski erkeklere oranla kadınlarda daha fazladır. Bunun sebebi kadınlarda anatomik olarak üretra-mesane arasındaki mesafenin erkeklere göre daha kısa olmasıdır. Bunun dışında menopoz da enfeksiyona yatkınlığı artırmaktadır.

İdrar yolu anormallikleri ile doğan bebeklerde idrarın vücuttan normal yollarla atılamaması ve üretraya doğru geride birikmesi.

Böbrek taşı ya da prostat bezinde büyüme gibi sebeplerle idrar yollarında tıkanıklık oluşması.

Diyabet ya da bağışıklık sistemini etkileyen hastalıkların vücudun enfeksiyon ajanlarına karşı savunma mekanizmasını bozması.

Yakın zamanda idrar yollarını ilgilendiren bir müdahale geçirilmesi.

Kendi başına idrar yapamayan hastalarda kateter isimli tüplerin kullanılması.

TEDAVİ SÜRECİ

Tedavide ilk basamak antibiyotik kullanmak olup hangi ilacın ne kadar süreyle kullanılacağı, hastalığın durumuna ve etken olan bakteriye göre değişiklik göstermektedir. Belirtiler, ilacın düzenli kullanılması durumunda birkaç gün içinde azalmakla beraber enfeksiyonun tamamen ortadan kalkabilmesi için anti-

biyotiğe bir hafta ya da daha uzun süre (reçete edildiği kadar) devam edilmesi gerekmektedir. Tekrarlayan enfeksiyon durumlarında uzun süreli (altı ay), düşük doz antibiyotik tedavisi uygulanabilmektedir. Ciddi enfeksiyon durumlarında hastaneye yatış yapılarak antibiyotik tedavisi uygulanması gerekebilir.

İdrar yolu enfeksiyonları, sıklıkla, bağırsaklarda bulunan E. coli (Koli Basili) isimli bakterinin, vücuda üretradan girerek mesaneye doğru ulaşması sonucu ortaya çıkar. Enfeksiyona neden olan bu bakterinin daha yukarı çıkması böbrekleri etkileyerek daha ciddi komplikasyonlara sebep olabilir. Normalde vücudu enfeksiyondan koruyacak mekanizmalar bulunmaktadır fakat bu savunucu sistemlerde oluşan bir zayıflama durumunda bakteri çoğalarak idrar yollarının bir kısmında ya da ilerleyerek tamamında hastalığa neden olabilmektedir.

Enfeksiyondan Korunma Yolları

Bol sıvı alımı: Özellikle su tüketimi idrarın yoğunluğunu azaltırken sık idrara çıkmaya da neden olarak idrar yollarında yerleşen bakterilerin enfeksiyon tablosu başlamadan uzaklaşmasına yardımcı olur.

Mesanenin boşaltılması: İdrar yapma hissi geldiğinde mesanenin beklemeden boşaltılması, bakterilerin çoğalmasını önlemektedir.

Temizlik: İdrar ve dışkılama sonrası ilgili bölgelerin düzenli ve uygun şekilde temizlenmesi bakterilerin yayılmasını önler. Bu bölgeleri tahriş edecek ürünlerin kullanılmasından kaçınmak da riski azaltmaktadır.

Bakteri çoğalmasına sebep olan korunma yöntemlerinden kaçınılması.

Etkili bir şekilde tedavi edildiği takdirde idrar yolu enfeksiyonları herhangi bir probleme yol açmadan iyileşmekle beraber, tedavi edilmeyen enfeksiyonlar ciddi problemlere (komplikasyon) sebep olabilmektedir. Bunlardan bazıları: Özellikle kadınlarda altı ay içinde iki defadan ya da bir yıl içinde dört defadan fazla

enfeksiyon gelişmesi; akut (ani) ya da kronik (uzun süreli) böbrek enfeksiyonuna bağlı olarak böbreklerde kalıcı hasar gelişmesi; hamile kadınlarda düşük doğum ağırlıklı (2500 gramdan az) ya da prematüre bebek doğurma riskinde artış; erkeklerde tekrarlayan enfeksiyona bağlı olarak üretrada daralma.

**ALARM
VEREN
DURUMLAR**

KISSADAN HİSSE

Yankı

Küçük kız, babası ile ormanda yürüyüş yaptığı sırada ayağı takılır ve yere düşer. Canı acıyıp bağırınca ilerideki dağdan başka birinin sesini duyduğunu zanneder. "Sen de kimsin?" diyerek seslenir. Aldığı cevap aynıdır: "Sen de kimsin?" Ürkek bir sesle: "Sen bir korkaksın!" diye haykırır. Gelen ses yine, "Sen bir korkaksın!" olur.

Küçük kız büyük bir heyecanla: "Baba! Ne oluyor böyle?" deyince, baba bu kez kendisi yüksek sesle: "Sana hayranım." der dağa doğru. Gelen ses aynıını tekrarlar: "Sana hayranım." "Sen muhteşemsin." diye bağırıldığında baba "Sen muhteşemsin." cevabı gelir dağdan. Küçük kız çok şaşırılmış ve hâlâ ne olduğunu anlayamamıştır.

Baba gülümseyerek şu cevabı verir: "Buna yankı denir kızım. Ama aslında bu hayattır. Hayat sana daima senin verdiklerini geri verir. Yani hayat, yaptığımız davranışların aynıdır. Daha fazla sevgi istediğin zaman, daha çok sevmelisin; daha fazla şefkat istediğin zaman daha çok şefkat göstermelisin. Saygı istiyorsan, insanlara daha fazla saygı duymalısın. İnsanların anlayışlı ve sabırlı olmasını istiyorsan, sen daha fazla sabırlı olmayı öğrenmelisin. Hayat bir tesadüf değildir. Yaptıklarımızın aynasıdır, yansımasıdır. Hayat sana, ancak senin ona verdiklerini geri verir. Bunu sakın unutma."

لِلْمَلِكِ

ESMA-İ HÜSNA

el-Melik: Akıl sahibi canlılara emir ve yasaklarıyla hükmeden, görünen ve görünmeyen âlemlere, dünya ve âhiret hayatındaki her şeye hiçbir şartla mukayyet olmaya-
rak gerçek anlamda hâkim ve kadir olup dilediği şekilde tasarufta bulunan...

BİR DUA

"Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkindan bana aç, bolca ihsan eyle."
Hâkim, Deavât, 1868.

BİR İNCİ

"Mümin, az konuşan, çok çalışan, sözünde hikmet, sükutunda düşünce, bakışında ibret, işlerinde iyilik bulunan kişidir."

Fudayl b. İyaz

LÜGAT

Velhasıl

Üzerine söz söylenmeyen şey ya da bir şeyin üzerine söylenilmeyen sözün olmadığı malumdur hepimizin. Söz, köprüdür söyleyenle söylenen arasında. Köprü'nün mukavemeti ise bağlıdır muhtevasına...

Zaman gelir, muhataba uzun uzun anlatmak gerekir; ola ki hiçbir boşluk kalmasın, söylenmesi gereken her kelam aktarılsın diye. Kocaman kocaman cümleler sarf edilir, başlangıcı bitişi belli olmayan paragraflar, ardı arkası kesilmeyen tanımlamalar...

Zaman gelir, anlatılan mevzu nihayete erdirilmek istenir. Sözü hitama ulaştırmak, konuyu özetlemek gerekir.

"Velhasıl", son sözü söyleyebilmeye başlangıçtır. Anlatılanı toparlamanın, hususu nihayete erdirmenin ilk kelimesidir. "Kısacası" demektir. O uzun tasvirlerin, zincirleme cümlelerin sağlamlaştırıldığı bir kementtir...

Velhasıl söz azizdir. Aziz olan ise kıymetlidir.

HAZIR CEVAP

Yalnız değilim

Aisopos (Ezop), evinde çalışırken bir asil kapıyı vurmada içerir girer ve kitaplarına eğilmiş filozofa:

"Böyle yapayalnız nasıl oturabiliyorsun?" der.

Aisopos başını kaldırır, "Ben yalnız falan değilim." der ve "Ama sen içeriye girdiğin andan itibaren ne kadar yalnız olduğumu anladım." cevabını verir.

BERCESTE

Ya Rab hemişe lutfunu kıl reh-nûma bana
Gösterme ol tariki ki yetmez sana bana
Kat'eyle aşinalığım andan ki gayrdır
Ancak öz aşınaların et aşına bana
Fuzûlî, XVI. yy.

Allah'ım! Lütfunu rehber kıl daima bana
ve ulaşmayan yolu bana gösterme.
Senden başka her şeyden dostluğumu
kes benim, yalnızca kendi sevdiklerini
sevdir bana.

Türkiye'nin 4. nesil teknolojiye sahip ilk baz istasyonu, yazılım ve donanımı yerli imkânlarla geliştirilerek mobil operatörlerin kullanımına sunuldu.

"2018 GE3" adı verilen asteroid dünyanın 193 bin km yakınından geçti. Gök bilimciler 110 metre çapındaki asteroidi dünyayı teğet geçmeden sadece birkaç saat önce saptayabildi.

Her ne kadar tehlikeli olduğu bilinse de doktorlar şekerin sağlığa yararlı bir özelliği üzerinde çalışıyor. Antibiyotiğin işe yaramadığı yaraları iyileştirmede şeker kullanılabilir.

Üçüncü gözümüz: **Epifiz bezi**

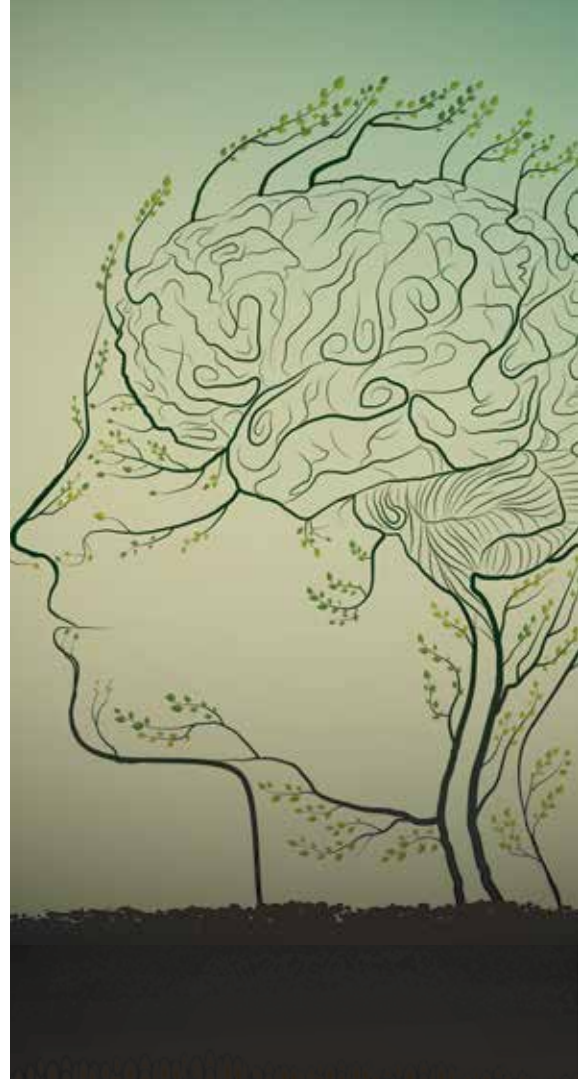
Uyurken odanıza birinin girdiğini nasıl fark ettiğinizi hiç merak ettiniz mi? Beynimizin neredeyse merkezinde bulunan ve sadece bezelye tanesi büyüklüğünde olan epifiz bezi sayesinde zifiri karanlıkta, hatta uyurken bile dış dünyayı algılayabiliyoruz.

Epifiz bezi; Melatonin, Serotonin ve DMT adında üç hayati hormonu sağlamakla görevli. Melatonin; bağışıklık sistemini güçlendiriyor, vücudu hastalıklara karşı koruyor. Gece 11 ve sabah 5 saatleri arasında salgılanmakla birlikte ortam ne kadar karanlıksa hormonun salgılanması da bir o kadar artıyor. Bu sebeple doktorlar çocuklarımızı karanlıkta uyuma-ya alıştırmamızı tembihliyorlar.

Serotonin ise mutluluk hormonu olarak biliniyor. Epifiz bezinin gelişmemesi ya da yeteri kadar hormon salgılayabilecek ortamın bulunmaması depresyon, şizofreni gibi hastalıkları tetikliyor.

Asıl merak uyandıran ise DMT hormonu. Çünkü bu hormon en fazla ölüm ve doğum zamanlarında salgılanıyor. Bu sebeple epifiz tüm medeniyet ve öğretilerin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Hatta bazı felsefeciler epifiz "ruh molekülü" olarak tanımlamış, ruh ve beden arasında bir köprü olduğuna inanmıştır.

Gözümüz ışıқта görür, epifiz bezi ise karanlıkta çalışmaya başlar. Görme merkezine bağlı olduğu için dış dünyayı tanımlayabilme yetisine sahiptir. Epifiz şekil olarak gözü andırır ve tıpkı gözde olduğu gibi retinal bir dokuya sahiptir.

Dikkat!

Yeşillenen patateslere dikkat!

Bilinçli hazırlandığı ve bilinçli tüketildiği takdirde her gıda yararlıdır fakat bazı durumlarda sağlığınız ciddi tehlike altında kalabilir. Bu gıdalardan biri de sıkça kullandığımız patatestir. Patates uzun süre güneşte bekletilirse yeşillenir. Bu sırada solenin adında bir madde salgılayan patates ölüme bile yol açabilir.

PLASTİK ATIKLARDAN KURTULABİLİRİZ

İngiliz ve Amerikalı araştırmacılar çalışmaları sırasında hiç tahmin etmedikleri bir keşif yaptılar. Plastik atıklarla beslenen bir enzim, 1940'larda Japon araştırmacılar tarafından keşfedilen plastik yiyen bakteri üzerine yapılan çalışmaların öngörülemeden bir sonucu olarak sentezlendi. Ideonella sakaiensis adındaki bu bakteri, PET olarak bilinen "polietilen tereftalat"la beslenmesiyle tanınıyor.

Saç rengini belirleyen genler tespit edildi

Araştırmacılar, Avrupa kökenli 300 binden fazla kişinin DNA verilerini analiz ederek saç rengini belirleyen 124 gen tespit etti. Yeni genetik bilginin saç rengini nokta atışı tahmin etme imkânı sağlayacağına işaret ediliyor.

Reklam yüzü olan hayvanların da soyları tükeniyor

Reklam kampanyalarında görselleri sıkça yer alan aslan, fil ve kaplan gibi hayvanların soyları tükeniyor ve işin ilginç tarafı ise ekranlarda fazlaca boy gösterdikleri için insanlar bu durumun farkında bile değil.

SAMANYOLU ANDROMEDA'YA DOĞRU GENİŞLİYOR

Araştırmaya göre, çapı 100 bin ışık yılı olan Samanyolu Galaksisi saniyede 500 metre genişliyor. Ancak uzmanlar, iki galaksinin birleşmesinin hemen gerçekleşmeyeceğini söylüyor ve bunun dört milyar yıl süreceğini hesaplıyor.

SUBLİMİNAL UYARI!

Bilgi Teknolojileri ve **İletişim** Kurumu Başkanı Ömer Fatih Sayan, dijital oyunlardaki tehlike ile ilgili olarak şunları söylüyor: "Dijital oyunlardaki şiddet, müstehcenlik, İslamofobi ve kumara teşvik gibi içerikler, bu oyunların çocuk ve gençler üzerinde oluşturabileceği zararların başını çekiyor. Oyunlardaki risklere karşı hep birlikte bir reaksiyon göstermeliyiz. Katma değer yaratmayan oyunların aşırı tüketimi hem oyun bağımlılığına yol açabilmekte hem de zaman israfına sebebiyet verebilmekte."

B

U

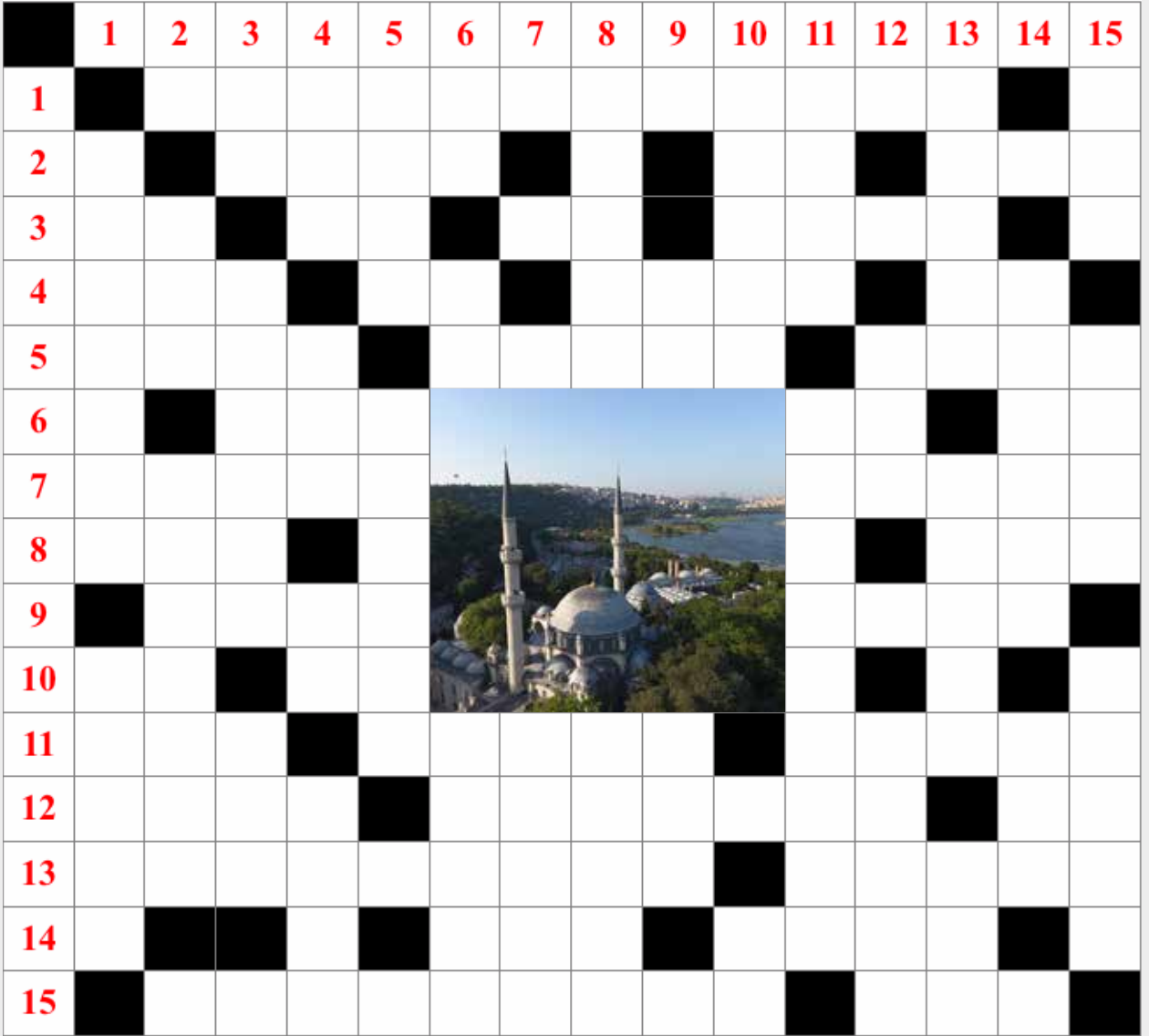
L

M

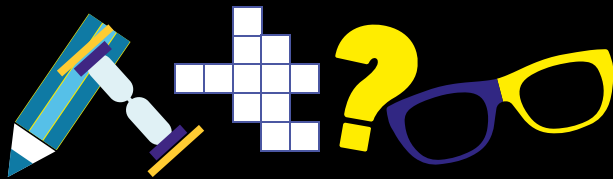
A

C

A

SOLDAN SAĞA 1- 669 yılında Müslümanlar tarafından gerçekleştirilen İstanbul kuşatmasına 77 yaşında olduğu hâlde katılan, bu seferde vefat eden ve vasiyeti üzerine surların dibine gömüldüğü rivayet edilen, İstanbul'un fethinden sonra kabri Akşemseddin tarafından bulunan, halk arasında "Eyüp Sultan" olarak bilinen sahabenin ismi. **2-** "Allah'ın yardımı ve fetih (Mekke fethi) geldiğinde ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiğini gördüğünde, Rabbine hamd ederek tespihte bulun ve O'ndan başıslama dile. Çünkü O tövbeleri çok kabul edendir." anlamındaki üç ayetten mürekkep, Kur'an-ı Kerim'in 110. suresinin adı. - Bir askerî harekâta birliklerin gereksinim duyduğu her türlü gerecin toplandığı, dağıtıldığı bölge. - Maden, tahta vb.nin pürüzlerini düzeltmek için kullanılan, üzeri pürtüklü, sert, ensiz, çelik araç. **3-** Eski dilde ateş. - Müzikte bir nota. - İz, işaret, alamet. - "Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazı ciddiye almazlar, namazda gösteriş yaparlar." ayetlerini de içeren Kur'an-ı Kerim'in 107. suresinin adı. **4-** Bir şeyden veya bir kimseden yana olma, aleyh karşıtı. - Eski dilde su, âb. - Ülkemizin önemli kültür varlıklarından biri olarak kabul edilen, bugün İzmir il sınırları içinde yer alan, antik kentin adı. - Duman lekesi. **5-** Boynun iki yanında yer alan, kolları gövdeye bağlayan bölüm. - Aşağı görülen, değersiz anlamlarında Arapça kökenli bir sıfat. - Çok büyük, en büyük. **6-** Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, eda. - Hz. Hud'un (a.s.) gönderildiği, ancak peygamberlerini yalanladıkları için helake uğrayan kavim. - Bir bağlaç **7-** Kavrulmuş soğan ve salça ile pişirilen, sade veya sebze ile yemeği. - Kuzey Amerika'da, ağaçlarda yaşayan, kafası tilkiye benzeyen, uzun kuyruğu alaca halkalı, kürklü bir memeli hayvan. **8-** Çocuğu olan kadın, anne. - Arınmış, soyutlanmış. **9-** Buğdaygillerden bir bitki. - Bir işin yapıldığı an, sıra. **10-** Eski dilde ayak. - Kalsiyum elementinin kimyasal simgesi. **11-** Büyük, yetişkin, yaşlı anlamında bir sıfat. - Eğlenmek veya dinlenmek amacıyla çalışmaya ara verilen süre. - Allah'ın sevgi ve ilgisinden mahrum olma. **12-** Şişe gibi dar delikleri tıkamaya yarayan mantar, cam, tahta veya plastik-

ten tıkaç. - Balıkların veya küreklerin veya rüzgârın etkisiyle deniz üzerinde oluşan parıltı. - Antik Mısır inanışına göre insanın görünmeyen bedenine verilen ad. **13-** Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanunlar gereği işi ile ilişkisin kesilerek aylık bağlanması durumu, tekaüt. - Gişelerde, telefon ve türlü oyunlarda para yerine kullanılan küçük, metal veya plastik nesne. **14-** Havzası Afrika kıtasının onda birini kaplayan, 6.650 km'yle dünyanın en uzun nehri. - Kısa çizgi. **15-** Kelime anlamı "imtihan eden" olan; Allah için sevmek, Allah için buğz etmek ve Müslümanlarla kâfirler arasındaki ilişkilere dair bazı uyarıları konu edinen; Kur'an-ı Kerim'in 60. suresinin adı. - Son karşıtı.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- İçinde, limon, lavanta, tütün vb. bitkilerin yağı bulunan; hafif kokulu; ferahlatıcı sıvı. - Isıtma tesisatında ısı dağıtımını, içinden sıcak su geçerek sağlayan dilim, radyatör. **2-** Hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen hâle gelmesi durumu. - "Yaygın ve hâkim" anlamlarında kullanılan bir medya terimi. **3-** En kısa zaman dilimi, lahza. - Kan dökücü. - Eskrim kılıcı. **4-** Mikroskopta incelenecek maddelerin üzerine konulduğu dar, uzun cam parçası. - Allah tarafından kaçınmamız emredilen, bir konuda kesin olarak bilgi sahibi olmama sonucu ortaya çıkan duygu, sanı. - "Bilgisayar" kelimesinin İngilizce kısaltması. - Sonuçsuz, başarısız, verimsiz. **5-** Ad. - Tarım **6-** Ülke-mizin plaka kodu. - İlenme, beddua. - Ayna, mirat. **7-** Bazı inançlarda mantıkla açıklanamayan birtakım rastlantısal olayların nedeni olduğu düşünülen güç, baht, şans, felek. **8-** Çözülmesi kolay, eğreti düğüm, ilmik. - İki parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden iki tane bulunan. **9-** Bilinmeyen tarihleri anlatmak için kullanılan bir sözcük. - Bir çeşit cila, parlaklık veren kaplama. **10-** "Kitab'ın indirilmesi mutlak güç sahibi, hüküm ve hikmet sahibi Allah tarafından. (Ey Muhammed!) Şüphesiz biz o Kitab'ı sana hak olarak indirdik. Öyle ise sen de dini Allah'a has kılarak O'na kulluk et." mealindeki ayetlerle başlayan; kelime anlamı zümreler, gruplar olan; Kur'an-ı Kerim'in 39. suresinin adı. - Tellür elementinin kimyasal simgesi. **11-** Ana öge, temel. - Eski çağlardan kalma eserleri gün yüzüne çıkaran, tarih ve sanat bakımından inceleyen bilim dalı. **12-** Sularla çevrilmiş küçük kara parçası, cezi-re. - Azerbaycanlı. **13-** Birbiriyle bağlantılı büyük su birikintileri, bahir. - Yasa. - Türlü metallerden yapılmış, kopmaya karşı bir direnç gösteren ince uzun nesne. **14-** Japonya'nın ulusal simgelerinden biri olarak da kabul edilen kiraz ağacının adı. - Yankı. **15-** Kötülük, fenalık. - Çok küçük veya kısa. - Hicap.

ZOR

		5			7			
7	9				6		1	
6		4				2		
	8			4		9		
			8	1	5			
		1		6		7	4	
		8				1		2
	7	3	1				9	4
			3			5		

KOLAY

		6	7			1		
	8				4			
1			3			8	9	7
6	4	1			3			8
			1				3	
		3			7	4		
	3		8			5		
9								1
		7			6		2	

ÇÖZÜMLER

Bulmacaların çözümlerine karekodu okutarak ya da aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

www.diyandetdergi.com/bulmaca-cozumleri

EMEK

Güçle çabanın hedef fırınında pişmesidir emek... Bu yüzden her ek-mek, bir emek demek... Çalışmak, çabalamak, üretmek... Ekini ekmek, biçmek, öğütmek... Yemeye hazır hâle getirmek...

Emek... Gücümüzle gönlümüzü emel limanına demirmek... Ocağı yakmak, körüğü açmak, ham demiri dövmek... Çekiş seslerinin arasın-da çile çiçeği dermek...

Emek... Kendimizi yenmek... Suçu, elimizi yakan kızgın demire yükle-memek... Tam aksine sıcak varlığa soğuk davrandığımızı fark etmek... Çalışanın emeğini, alnının teri kurumadan vermek...

MESUT ÖZÜNLÜ

RAMAZAN HATIRASI

Evimiz Fırat'ın hemen kıyısındaydı. Bu Ramazan olduğu gibi o Ramazan da sıcak yaz mevsimindeydi. Anne babalarımız zorlamasa da dokuz on yaşlarında oruç tutmaya çalışıyorduk. Körpe ciğerlerimiz yakıcı sıcakta kavruluyor gibi geliyordu bize. Gün içerisinde aralıklarla nehrin kenarına iniyor, avuçlarımıza aldığımız suyu ağzımıza alıp geri boşaltıyorduk. Çocuk hâlimizle suyun bir kısmını yuttuğumuz oluyor muydu, iyi hatırlamıyorum. Fakat susuzluğumuzun geçmediğini, içimizdeki yangının sönmediğini hatırlıyorum.

Büyüyüp olgunlaştıkça oruca daha dayanıklı hâle geldik. Artık eskiden olduğu gibi nehrin kenarına inip suyu ağzımıza alıp yutmadan çıkarmaya ihtiyaç duymuyoruz. Ama şimdi başka susuzluklar başka iç yangınları başladı. Hem de suyla söndürülemeyen yangınlar...

Hırslımız, hasedimiz, gururumuz, kibirimiz, enaniyetimiz yakıyor içimizi, akrabalığımızı, komşuluğumuzu, dostluğumuzu... Çarenin bir Ramazan gecesinde inmeye başlayan Kitabın ayetlerinde olduğunu söylüyor hocalarımız, büyüklerimiz. Ay boyunca koltuklarımızın altına sıkıştırdığımız mushaflarla cami cami, ev ev, kurs kurs, dolaşarak okuyoruz. Yetişemediğimiz yerde televizyonlardan, radyolardan eksik cüzlerimizi tamamlıyoruz. Kur'an'nın güzellikleri evlerimizi, yüreklerimizi kuşatıyor hamdolsun.

Ancak çocukken tuttuğumuz oruçlarda ağzımıza alıp geri boşalttığımız suyun susuzluğumuzu dindirmediği gibi, sanki okuduğumuz hatimler yeterince söndürmüyor iç yangınımızı. Bir türlü bitmiyor hırslarımız, yeterince tedavi olmuyor hasedimiz.

Çocukluk oruçlarımızı hatırlarken hep bu mukayeseyi yapmaya çalışıyorum. Yutmadığımız su serinlik veriyor, susuzluğumuzu gidermiyor. Okuduğumuz cüzler, dinlediğimiz hatimler bize manevi lezzetler veriyor fakat okuduklarımızla amel etmeye gayret göstermezsek Kur'an'ın da ifade ettiği o şifayı yeterince bulamıyoruz.

Bu Ramazan Kur'an ahlakıyla ahlaklanmak temennisiyle...

BURHAN İŞLİYEN

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

Ey Allahım beni senden ayırma
Beni senin cemalinden ayırma

Seni sevmek benim dinim imanım
İlahî din ü imandan ayırma

Sarııben solup döndüm hazana
İlahî hazanımı daldan ayırma

Eşrefoğlu senin kemter kulundur
İlahî kulunu sultandan ayırma

EŞREFOĞLU RÛMÎ

